

PARISUHTEEN PALIKAT PARISUHDETYÖN APUNA

Johanna Korpela

Opinnäytetyö, kevät 2016

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonia ja kristillinen kasvatus

Sosionomi YAMK

TIIVISTELMÄ

Korpela, Johanna
Parisuhteen palikat parisuhdetyön apuna
Diak Helsinki, kevät 2016, 66 s. liitteet 2

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsingin yksikkö, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonia ja kristillinen kasvatus, Sosionomi YAMK

Tutkimuksen tavoitteena oli kuvata työntekijöiden kokemuksia Parisuhteen palikoista parisuhteen kysymyksiä käsiteltäessä. Tutkimuksessa selvitettiin miten ja minkälaisissa tilanteissa työntekijät olivat käyttäneet Parisuhteen palikoita. Lisäksi kuvattiin työntekijöiden ajatuksia Parisuhteen palikoiden kehittämisestä.

Aineisto kerättiin haastattelemalla seitsemää kirkon piiriin kuuluvaa työntekijää vuosina 2014 – 2015. Aineisto analysoitiin käyttäen apuna aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tutkimus on kvalitatiivinen.

Tutkimustulosten mukaan työntekijät ovat tyytyväisiä Parisuhteen palikat -materiaaliin ja käyttävät sitä aktiivisesti. He ovat käyttäneet Parisuhteen palikat -materiaalia apuvälineenä keskusteluissa, ryhmissä ja hartauksissa. Työntekijät kokivat Parisuhteen palikoiden konkretisoivan hyvin parisuhteen näkymättömiä osa-alueita ja niiden syy-seuraussuhteita. Parisuhteen palikat on koettu avuksi työntekijöille, yksilöille ja pareille parisuhteen kysymysten puheeksi ottamisessa, ymmärtämisessä, hahmottamisessa, nimeämisessä ja keskustelun syventämisessä. Työntekijät kokivat, että keskusteleminen parisuhteen kysymyksistä on antoisampaa palikoiden kanssa kuin ilman niitä. Tutkimus osoittaa, että Parisuhteen palikat on toimiva työväline.

Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää tiedon jakamiseen Parisuhteen palikat -materiaalin käytöstä sekä materiaalin jatko kehittämiseen. Tutkimuksen tulokset saattavat rohkaista uusia työntekijöitä eri työympäristöissä käyttämään Parisuhteen palikat -materiaalia.

Asiasanat: Parisuhteen hoitaminen, Parisuhdetyö, Perheneuvonta, Avioliittotyö

ABSTRACT

Korpela, Johanna

The Building blocks of a relationship in family work

66 p., 2 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2016

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Diaconia and Christian Education. Degree: Bachelor of Social Services.

Aim of the Study was examine experiences of professionals of the Building blocks of a relationship. The Building blocks are tools to deal with relationship issues. The Study was interested in how professionals had used the Building blocks in their work and in what kind of situations they had used them. The Study was also examine how the professionals would develop the Building blocks of relationship.

Material is based on seven interviews from professionals who work in Christian church. The Interviews were made in 2014 – 2015. Material were analyzed by using content. The Study is qualitative.

Main results of the Study were that professionals were grateful for the Building blocks of relationship and they used them very active. They were used the Building blocks material tools to discuss relationship with couples and in groups and in classes. Professionals experienced that the Building blocks of relationship were concretized the invisible life partnership identical. They were concretized also the causes and consequences of relationship. The Building blocks of relationship had been found helpful for professionals, individuals and couples-to-speech issues in the relationship, understanding, perceiving, naming and deepening the debate. The professionals had felt that the discussion of the relationship issues was more productive than those without them. Research shows that the Building blocks of relationship is a working tool.

The results can be used for the development of partnership to share information the Building blocks of relationship into the use of the material, as well as follow-up material. The results of the study may encourage new professionals in various work environments, to use the Building blocks of relationship material.

Key words: relationship, partnership, family work, family counselling, the Building blocks of relationship

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2.1 Parisuhde ja odotukset parisuhteelle	6
2.2 Evankelis-luterilaisen kirkon parisuhde- ja perhetyö sekä perheneuvonta	8
2.3 Kristillisten järjestöjen tekemä parisuhdetyö	10
3 PARISUHTEEN PALIKAT - MATERIAALI	12
3.1. Hankkeen lähtökohdat	12
3.2. Parisuhteen palikkatalon rakenne	14
3.3. Kolme parisuhteen ydintä: sitoutuminen, seksuaalisuus ja rakkaus.....	17
4 PARISUHDETYÖN AIEMPI TUTKIMUS	22
5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	29
5.1 Tutkimuksen tavoite ja lähestymistapa	29
5.2 Tutkimusaineisto ja haastattelujen suorittaminen	30
5.3 Aineiston analyysi	31
5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	33
6 TULOKSET	36
6.1 Tilanteet, joissa työntekijät ovat käyttäneet parisuhteen palikoita.....	36
6.2 Parisuhteen palikat konkretisoivat vaikeasti hahmotettavaa parisuhdetta.....	38
6.3 Parisuhteen palikat oivaltamisen apuna	41
6.4 Parisuhteen palikoiden monet mahdollisuudet ja kehitystarpeet.....	43
6.5 Palikkakohtaisia kokemuksia	47
7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	53
8 LÄHTEET	61
LIITE 1: HAASTATTELURUNKO	65
LIITE 2: AINEISTON ANALYYSIN HAVAINTO KAAVIO	66

1 JOHDANTO

Kirkollisen perheneuvontatyön järjestäytymisen voidaan katsoa alkaneen yli 70 vuotta sitten, kun tamperelaisessa Aamulehdessä 19.1.1944 julkaistiin Tampereen kaupunkilähetyksen johtajan, pastori Matti Joensuun ilmoitus ”Älkää ottako avioeroa!” Ilmoituksessa tarjottiin keskusteluapua avioeroa harkitseville tai sen uhkan alla eläville pariskunnille. (Kulhia 2014, 57.)

Nykyään perheneuvontaa annetaan kirkon perheasianneuvottelukeskuksissa ja myös joissakin seurakunnissa. Parisuhde- ja perhetyötä tekevät seurakunnissa monin eri muodoin ja eri koulutuksen saaneet työntekijät kuten lastenohjaajat, diakoniatyöntekijät, perhetyöntekijät ja papit.

Työssäni seurakunnan perhetyönohjaajana tapaan yksittäisiä ihmisiä ja pareja, jotka haavevat apua parisuhteeseensa. Joidenkin parien kanssa keskusteleminen sujuu helpommin ja parit löytävät yhteisen kielen, mutta joidenkin parien kohdalla vaikuttaa siltä, että puolisoiden keskinäinen ymmärrys on loppunut kokonaan. Olen usein pohtinut miten asioita voisi työntekijänä havainnollistaa silloin kun keskusteleminen on vaikeaa.

Parisuhteen palikoita käytetään seurakunnissa esimerkiksi perhekerhovierailuilla, parisuhdeleireillä ja ikäihmisten kerhoissa. Parisuhteen palikat -materiaaliin ei liity yhtä strukturoitua menetelmää, joten käyttötapoja on monia ja niitä voi syntyä koko ajan lisää. Seurakunnista noin 40 prosenttia käyttää parisuhteen palikoita jossain muodossa. Parisuhteen palikoiden valmistelu- ja kehittämistyö oli laaja hanke, johon käytettiin paljon aikaa. (Arja Seppänen, henkilökohtainen tiedonanto 16.8.2013.)

Kiinnostukseni on tutkia työntekijöiden kokemuksia Parisuhteen palikoista parisuhteen kysymysten käsittelyssä. Pyrin kuvaamaan myös miten eri tavoin he ovat niitä käyttäneet ja miten parisuhteen palikoita tulisi vielä kehittää.

Tietoisuuden lisääminen Parisuhteen palikoiden käytöstä saattaa helpottaa ja rohkaista myös uusia työntekijöitä käyttämään Parisuhteen palikat -materiaalia. Tästä hyötyisivät myös yksittäiset ihmiset ja parit.

2 PARISUHDE JA PARISUHDETYÖ

2.1 Parisuhde ja odotukset parisuhteelle

Parisuhteen solmiminen on ollut ja on edelleen ihmisen elämän perustavimpia tarpeita. Parisuhteen merkitys on kuitenkin muuttunut yhteiskunnan muuttuessa. Aikaisemmin parisuhteet olivat lähes välttämättömiä ihmisten toimeentulolle ja parisuhdeonnan tärkein tavoite oli lasten normaalin kehityksen takaaminen. Nykypäivänä parisuhteet perustuvat tunteille, hellyydelle, seksuaaliselle nautinnolle ja tunteiden tukemiselle. Molemmilla puolisoilla on oikeus vaatia itselle vapautta päättää intiimistä elämästään ja pyrkimyksensä onneen. Suhteiden solmimisen motiivina on erityisesti halu kokea tunne-elämältään laadukkaita suhteita. (Kontula 2009, 11.)

Parisuhteen selkeimpinä merkkeinä pidetään ihmisten yhdessä asumista ja seksuaalista läheisyyttä. Hankalampaa on sen määrittäminen, milloin ihmiset itse tiedostavat parisuhteen muodostuneen. Parisuhteen muodostumiseen kuuluu kaipaus toisen luo sekä odotukset ja vaatimukset yhteisestä vapaa-ajankäytöstä. Parisuhteen voidaan katsoa viimeistään saaneen alkunsa, kun yksilöt haluavat vastata toistensa odotuksiin yhteisestä ajan vietosta myös intiimisti ja ryhtyä toisilleen uskolliseksi. (Kontula 2009, 10.)

Parisuhde määritellään useimmiten miehen ja naisen väliseksi suhteeksi, jonka jatkuvuus perustuu osapuolten väliseen sopimukseen jonkinlaisesta sitoutumisesta. Tällöin parisuhdeksi määritellään seurustelusuhde ja avo- sekä avioliitto (Jattu 2005, 10). Perhesosiologian tutkimuksissaan Jallinoja (2000, 11, 19 – 20) kuvaa parisuhdetta perheen perussuhteena, omana ilmiönään, joka rakentaa, mutta myös hajottaa perhettä. Yksilöt pyrkivät toteuttamaan itseään myös parisuhteessa ja sitä kautta laatuajattelu on tullut parisuhteeseen. Tämä on johtanut siihen, että ellei henkilö pidä suhdetta riittävän laadukkaana, hän saattaa harkita myös avioeroa.

Parisuhteen ymmärtäminen pysyväksi tai määräaikaiseksi riippuu siitä, kuinka ihmiset ymmärtävät intiimisyyden, seksuaalisuuden ja sitoutumisen merkityksen. Avioliitto pe-

rustuu, romanttisesti tulkittuna, erityisesti seksuaaliseen ja emotionaaliseen intiimisyyteen. Sen lisäksi, että puoliset ovat mahdollisesti vanhempia sekä kumppaneita kotitöiden ja raha-asoiden hoidossa, he ovat rakastavaisia. Tämä voi tuntua yksilön kannalta väärältä tai epäonnistuneelta, kun suhteen intimitetti vähenee. (Kontula 2009, 11.)

Kontulan (2013) tutkimuksen mukaan suomalaiset parit yleisesti kokevat parisuhteensa vastaavan odotuksiaan ja tarpeitaan. He kokevat saavansa myös arvostusta puolisoiltaan. Parit rakastavat toisiaan paljon ja arvelevat tekevänsä suhteen kestämiseksi kaikkensa. Puoliset ovat tämän mukaan hyvin motivoituneita panostamaan parisuhteen hyväksi. Parisuhteen onni on kuitenkin hauras, sillä se ei useinkaan kestä ei-toivottuja muutoksia puoliossa tai parisuhteen yhteistyössä. (Kontula 2013, 217.)

Määttä tutkimien avioerokokemusten (Määttä 2002, 14, 29 30.) mukaan naisten ja miesten avioliittoon kohdistamat odotukset eroavat toisistaan. Miehet saattavat mennä naimisiin saadakseen elämänsä järjestykseen. Perusturvallisuuden lisäksi avioliitto voi olla ulkoisena muotonakin hyödyllinen; työlle, harrastuksille ja yhteiskunnalliselle vaikuttamiselle. Miehet ovat myös valmiimpia säilyttämään onnettomankin avioliiton.

Tutkimusten mukaan naiset kytkevät avioliiton rakkauteen miehiä useammin ja voimakkaammin. Naiset myös arvioivat herkemmin avioliiton tilaa sekä tunneilmastoa. He odottavat rakkautta ja emotionaalisesti tyydyttävää, hyvää yhteistä elämää huomattavasti useamminkin kuin miehet. Suhteelta odotetaan myös läheisyyttä, lämpöä, iloa ja arvostusta. Naiset ovat odotusten vuoksi useammin tyytymättömiä avioliittoihinsa. Tunne puolison etääntymisestä tai suhteen tunneilmaston väljähtymisestä koetaan takaiskuna. (Määttä 2002, 29 – 31.)

Tutkimuksessani käytän parisuhteen käsitettä koskemaan seurustelusuhdetta, parisuhdetta ja avo- tai avioliittoa, vaikka Parisuhteen palikat -materiaalin tehneen työryhmän viitekehyksenä on ollut miehen ja naisen välinen parisuhde.

2.2 Evankelis-luterilaisen kirkon parisuhde- ja perhetyö sekä perheneuvonta

Perheneuvontatyön aloittaminen 1940-luvulla voidaan nähdä osaksi kirkon pyrkimystä säilyttää ja turvata avioliitto instituutiona, kun yhtenäiskulttuuri alkoi menettää voimaansa. Toisaalta se aloitettiin sen vuoksi, että avioerot lisääntyivät voimakkaasti sodan aikana ja sen jälkeen. Myöskään julistava työtapa ja moraalisiin yksityiskohtiin vetoaminen ei enää riittänyt yhteiskunnassa, jossa yhä enemmän alettiin korostaa yksilön erityislaatua ja oikeutta omiin ratkaisuihinsa. Tilanteeseen täytyi etsiä uusia paremmin sopivia toimintatapoja, useimmiten käytännön tilanteesta käsin eikä enää hoidollisesta tai teologisesta viitekehyksestä. (Ruotsalainen 2002, 68.)

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on panostanut parisuhteiden ja perheiden hyvinvointia edistävään työhön 1940-luvulta alkaen. Parisuhteen tukeminen on nähty kirkossa tärkeäksi, koska vanhempien toimivan parisuhteen nähdään vaikuttavan koko perheen hyvinvointiin. (Joensuu 2004, 7.) Tämä on ollut tärkeää myös koko yhteiskunnan kestävyiden ja taloudellisen vakauden säilymisen vuoksi. Sota-aikana aviokriisin heikentämät tai masentuneet miehet olisivat saattaneet suorastaan tarjoutua ”tykin ruuaksi”, josta olisi ollut vakavat ja laajat seuraukset koko yhteiskunnan kehitykselle. (Kulhia 2014, 57.)

Kirkon perhetyö on jakautunut alusta lähtien korjaavaan ja ennaltaehkäisevään työhön. Perhetyön tehtävänä on ollut ennaltaehkäistä ongelmatilanteita ja antaa virikkeitä parisuhteeseen ja perheeseen. Perhetyön elementtejä ovat olleet erilaiset tapahtumat, pienryhmät, kerho- ja kurssitoiminta sekä keskustelut ja esitteet. Toisaalta perhetyöhön on voitu katsoa kuuluvaksi myös korjaava ulottuvuus kuten yksityinen sielunhoito, perheneuvonta ja -terapia. (Esko 1997, 222 – 224).

Kirkon kasvatus ja perheasioiden yksikön mukaan tänä päivänä perhetyötä kuvataan neljän ikkunan avulla; ilo ja oppiminen, varhainen tuki, vahvistaminen ja ongelmien työstäminen. Perhetyöllä tarkoitetaan kaikkea sitä seurakuntien ja vapaaehtoisten toimintaa, jolla vahvistetaan monimuotoisten perheiden ja niiden jäsenten kasvua ihmisenä, keskinäistä välittämistä ja jaksamista vaikeissa elämäntilanteissa. Perhetyötä ovat esimerkiksi

toimivan parisuhteen tukeminen, perheeseen liittyvissä ongelmissa auttaminen sekä yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. a.)

Seurakuntien perhetyö on moninaista riippuen asuinalueesta, henkilöstöresursseista ja seurakunnan taloudellisesta tilanteesta. Perhetyötä ovat muun muassa perheleirit, päiväkerhot, perhekerhot, erilaiset vertaistukiryhmät vanhemmille ja lapsille sekä kurssit, kuten Toimiva perhe -koulutus. Perhetyötä osaltaan ovat myös toimituskeskustelut, jumalanpalveluselämä ja rippikoulu Tulevaisuudessa seurakuntien taloudellisten resurssien vähentyessä perhetyötä tullaan tekemään entistä enemmän moniammatillisesti. Vastuu perhetyön toteutumisesta jakautuu tulevaisuudessa useammille ammattiryhmille ja vapaaehtoisille. (Suomen evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 2009, 11 – 27.)

Parisuhdetyö on osa perhetyötä. Vanhempien välinen suhde nähdään lasten henkisenä kotina ja siksi suhteen hoitaminen on tärkeää. Seurakunnan parisuhdetyöstä esimerkkeinä ovat parisuhdeillat, parisuhdeleirit, keskustelut yksilöiden tai parien kanssa sekä kurssit kuten Virtaa Välillämme ja Solmuja parisuhteessa kurssi. Tulevaisuudessa perhe- ja parisuhdetyön haasteena on vastata perheiden monimuotoistumiseen. Tästä esimerkkinä ovat maahanmuuttaja-, kahden eri kulttuurin tai seksuaalivähemmistöjen perheet. (Suomen evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 2009, 14 – 17.)

Virtaa Välillämme -kurssi on hyvä esimerkki seurakuntien järjestämistä parisuhdekursseista. Kurssi oli kirkon perheasiain yksikön painopisteenä vuosina 2003 – 2007. Kurssi on tarkoitettu 18 – 30-vuotiaille nuorille aikuisille ja sitä ohjaavat koulutetut vapaaehtoiset parit. Kurssin tavoitteena on kuuden kokoontumiskerran avulla auttaa kehittämään omaa parisuhdetta, käsitellä pareille tärkeitä elämänskysymyksiä, korostaa parisuhteen hoidon merkitystä ja auttaa seurakuntia tukemaan nuoria elämässään. Kurssin teemoina ovat tunteet, rakastumisesta rakkauteen, suuttumus ja ristiriidat, seksuaalisuus ja hellyys sekä arkirakkaus. Projektiin kuului myös Iltajuhla ja Messu nuorille pareille. (Kinnula & Lankinen 2006.)

Perheneuvonta on osa kirkon perustyötä, jota isommilla paikkakunnilla hoitaa kirkon perheasian neuvottelukeskus. Perheneuvonta on keskittynyt antamaan ammatillista keskusteluapua parisuhteen ja perheen kysymyksissä sekä elämän kriisitilanteissa. Asiakkaina

ovat perheet, parit ja yksittäiset ihmiset. Kirkon perheasiain neuvontakeskuksilla oli vuonna 2014 asiakkaita yhteensä 17 489. Neuvottelukeskuksia on 41 paikkakunnalla ja puolella niistä on ostopalvelusopimus kunnan kanssa. Perheneuvontaan hakeutumisen syyt olivat useimmiten parisuhteeseen liittyvät vuorovaikutusongelmat ja erokysymykset. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. b) Kysynnän kasvettua apua ei yleensä saa jonnottamatta. Keskusten keskittyminen pääosin suuriin kaupunkeihin hankaloittaa niiden ulkopuolella asuvien hakeutumista avun piiriin. Tähän ratkaisuna on perheasianneuvottelukeskuksissa koulutettu työntekijöitä, jotka sitten levittävät saamaansa osaamista omille paikkakunnilleen ja työpaikoilleen. (Joensuu 2004, 15 – 17.)

Käytän tutkimuksessani parisuhdetyön käsitettä tarkoittamaan sekä korjaavaa että vahvistavaa parisuhdetyötä. Ymmärrän siis keskusteluavun antamisen perheille, perhekerhovie railut ja parisuhderyhmät osaksi parisuhdetyötä. Käsitteellä tarkoitan sellaista parisuhdetyötä, jossa painopiste on parisuhteen kysymyksissä ja esimerkiksi vanhemmuus vain sivuroolissa.

2.3 Kristillisten järjestöjen tekemä parisuhdetyö

Kataja ry. eli Kestävän parisuhteen kasvu ry perustettiin 1984 alun perin organisoimaan valtakunnallista parisuhdeprojektia, jota Kirkon perheasiainkeskus ja kristilliset järjestöt eivät pystyneet omilla resursseillaan järjestämään. Yhdistyksen juuret ovat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja kristillisten järjestöjen piirissä, mutta se toimii aktiivisesti myös kirkon ulkopuolella. Yhdistyksen tarkoituksena on lisätä perheen ja sen myötä koko yhteiskunnan hyvinvointia tarjoamalla parisuhdetta vahvistavaa tietoa, järjestämällä ohjaajien koulutusta ja kokoamalla heitä yhteen. Projektien kehittämisen avulla on luotu myös uusia toimintamalleja (Parisuhdekeskus Kataja i.a..)

Kristillisillä järjestöillä on myös omaa parisuhdetoimintaa. Esimerkiksi Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys (NMKY) on järjestänyt 30 vuoden ajan parisuhdekursseja, -seminaareja sekä viikon mittaisia perheleirejä, jotka on tarkoitettu koko perheelle. Leirit ja muu toiminta perustuvat vertaisosaamiselle. Paremman avioliiton puolesta toimiva yhdistys ilmoittaa avioliittotyönsä tavoitteeksi tukea puolisoitten välistä suhdetta ja

yksilöllistä kasvua. Perheiden hyvinvointia edistetään parisuhteen tukemisen kautta. (Parimpi avioliitto i.a..)

Marriage Encounter eli Mennään Eteenpäin (ME) -toiminnan toi Kansan Raamattuseura 1980-luvulla Suomeen. Toiminta järjestyi kuitenkin vuonna 1988 omaksi riippumattomaksi yhdistyksekseen. Toiminta tapahtuu vapaaehtoisvoimin. Mennään Eteenpäin -viikonloppu on tarkoitettu aviopareille, jotka haluavat syventää suhdettaan ja löytää siitä uutta. Viikonloput järjestetään hotellissa ja niihin osallistuu noin 26 – 38 avioparia kerrallaan. (Viitanen 1998, 9 – 10, Mennään Eteenpäin i.a..)

Kansan Raamattuseura järjestää Samassa veneessä avioliittoleirejä ja parisuhdekursseja tukemaan parisuhdetta, perhettä ja vanhemmuutta. Parisuhdeviikonloppujen ja leirien tavoitteena on olla pysähdyspaikkoja suhteen huoltamiseen. Parisuhteen hyvinvoinnilla on ratkaiseva vaikutus perheen ilmapiiriin ja jokapäiväiseen elämään. Samassa Veneessä -toiminta nousee kristilliseltä pohjalta, mutta toimintaa tarjotaan avio- ja avopareille. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja vertaistukeen. Ohjaajaparien koulutuksesta ja toiminnan organisoinnista vastaa koordinoiva pariskunta ja työntekijä. (Kansan Raamattuseura i.a..)

3 PARISUHTEEN PALIKAT - MATERIAALI

3.1. Hankkeen lähtökohdat

Parisuhteen palikat on työväline aviopari- ja parisuhdetyöhön. Parisuhteen palikat -hankkeen taustalla on monia tekijöitä, joista yksi on vuonna 2005 tehty ”avioliittokoulutyö” edustaja-aloite kirkolliskokoukselle. Kirkkohallituksen parisuhde- ja perhetyön sihteeri Arja Seppänen sai aloitteen toimenpiteitä varten. Ensimmäinen Parisuhteen palikat -työväline kehitettiin Oulun seurakuntayhtymässä vuonna 2006 tukemaan nuorille aikuisille pidettäviä parisuhdeaiheisia oppitunteja. Oppituntien tavoitteena oli jakaa tietoa parisuhteesta ja kutsua nuoria aikuisia Virtaa välillämme -suhdekursseille. Oulusta saatiin lupa kehittää uudenlaista työvälinettä. (Parisuhteen palikat kouluttajan materiaali, 4.) Samana vuonna Arja Seppänen kutsui valtakunnallisesti kristillisten tahojen edustajat koolle ja esiteli palikat sekä aloitteen. Ryhmässä päätettiin lähteä tekemään yhteistä hanketta ja vastata sillä ”avioliittokoulu” aloitteeseen. Työryhmä on kehittänyt materiaalin niin, että se voisi palvella monissa eri tilanteissa ja viitekehyksissä. Lähtökohtana on ollut työryhmän jäsenten pitkä kokemus käytännön parisuhde- ja avioparityöstä. Työryhmä päätti luoda työvälineen, joka sopii tavallisille ihmisille. (Parisuhteen palikat kouluttajan materiaali; Arja Seppäsen henkilökohtainen tiedonanto 10.2.2015.)

Parisuhteen palikat -työryhmän tarkoituksena oli luoda konkreettinen väline, jolla voi opettaa parisuhteesta. Parisuhteen palikoiden perusidea on tuoda näkyviin parisuhteen tärkeitä osa-alueita ja tätä kautta tukea ihmisiä ymmärtämään parisuhteeseen liittyviä asioita paremmin. Välineen tarkoitus on auttaa sanoittamaan sanatonta tunnetta. Katselemalla parisuhteen palikkatalon kuvaa tai konkreettisia puisia palikoita voi herätä ajatuksia ja keskustelu helpottua. Parisuhteen palikat auttavat nimeämään parisuhteen osa-alueita. Nämä osa-alueet ovat myös yhteydessä toisiinsa. Työryhmä määritteli palikat yhteisesti keskustellen omaan työhönsä ja kokemukseensa pohjautuen eli ei teorialähtöisesti. Ajatuksena on, että työvälineen käyttäjä voi valita itselle luontevan teoreettisen viitekehyksen. Esimerkiksi tunteita voidaan tutkia usean tunneteorian kautta tai ristiriitojen ratkai-

sumalleja on monia. Periaatteena työryhmällä oli, että palikoiden nimet ovat ymmärrettävät ja käytännönläheiset sanat tärkeistä elämänalueista, jotka sopivat ”jokamiehen malliksi”. (Kouluttajan materiaali)

Palikoiden teema-alueet antavat otsikot tärkeille aiheille. Sisällöt teemoihin työvälineen käyttäjä valitsee oman ammattiosaamisensa, konkreettisen tilanteen ja kohderyhmänsä mukaan. Näin ei synny niin sanottuja vääriä sisältöjä. Työvälineen on tarkoitus olla avara ja joustava käyttötilanteen mukaan. Parisuhteen palikat sopivat myös moneen viitekehykseen ja arvomaailmaan, vaikka ne ovat syntyneet kristillisessä viitekehyksessä. Ne antavat mahdollisuuden painottaa eri tavoin parisuhteeseen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä arvoja. Käyttäjä voi korostaa oman yhteisönsä arvoja ja valita puhumistavan ja kielen omasta viitekehyksestään käsin toimiessaan omassa yhteisössään. Peruskäsite parisuhdekin voi vaihdella; jotkut yhteisöt puhuvat avioliitosta, jotkut parisuhteesta. (Kouluttajan materiaali)

Työryhmä on halunnut palvella käytännön työtä tekeviä erilaisilla korteilla ja luentodi-oilla sekä hartausmateriaalilla. He kuitenkin painottavat, että virallisia diapohjia ei saa käyttää omien luentojen pohjina, sillä ne eivät sisällä ajatusta ainoista oikeista sisällöistä teemoihin liittyen. Perusteluna on, että toinen työryhmä olisi päätenyt eri ratkaisuihin ja tehnyt toisenlaisen materiaalin.

Parisuhteen palikat -hankkeen yhtenä tarkoituksena on huomion ja julkisuuden saaminen parisuhteen hoitamiselle. Hankkeella tavoitellaan hyvinvoinnin lisääntymistä parisuh-teissa, perheissä ja yhteiskunnassa vaalimalla rakkautta ja uskollisuutta. Parisuhdetyön myönteisellä näkymisellä mediassa pyritään lisäämään ihmisten parisuhdetietoisuutta. Parisuhdetietoisuuden lisääntyä voi olla matalampi kynnys osallistua kursseille, luen-noille tai leireille ja siten hoitaa omaa suhdettaan. Hankkeella tavoitellaan parisuhdetyölle lisää resursseja, niin järjestöjen, seurakunnan kuin kunnan taholla. Ihmisten hyvinvoinnin uskotaan lisääntyvän perheissä, kun vahvistavalle ja ennakoivalle parisuhde- työlle anneaan lisää taloudellista ja koulutuksellista tukea. Työryhmä uskoo ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen lisääntyessä ja syventyessä myös henkisen sitoutumisen parisuhteeseen vahvistuvan ja tämän vähentävän avioeroja. Tavoitteena on saada hankkeen myötä parisuhdetaidot kansalaistaidoiksi. Parisuhdetaidot kuten ihmissuhdetaidot yleisesti on

mahdollisuus oppia jo ennen aikuisikää. Mikäli koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmiin sisällytettäisiin pitkäjännitteistä ihmissuhdetaitojen opiskelua, voisivat taidot toimia rakkauden sekä uskollisuuden vaalijoina (Kouluttajan materiaali).

3.2. Parisuhteen palikkatalon rakenne

Parisuhteen palikkatalo koostuu erivärisistä ja mallisista palikoista. Palikkatalossa on kolme suurempaa palikkaa; kivijalka, harjapalkki ja katto. Ne ovat työryhmän mielestä keskeisempiä parisuhteen tukipilareita ja suojia. Palikkatalon perusmallissa palikoille on annettu nimet, vaikka puisissa palikoissa ei ole nimiä. Perusmallissa valkoisella palikalla ei ole nimeä vaan se on tarkoituksella nimeämätön. Palikoiden teemat muodostavat talossa myös tärkeitä linjoja, joihin paikan valinta on vaikuttanut. Näitä ovat esimerkiksi riidat-sanat-anteeksianto tai seksuaalisuus-teot-luottamus (Kouluttajan materiaali).

Kuva 1. Parisuhteen palikkatalo

Parisuhteen palikat talon kivijalaksi valittiin sitoutuminen. Sen harmaan värin valintaan vaikutti palikan sijainti talossa. Kivijalka on usein kiveä ja harmaa väri sopi siihen sen

vuoksi. Harmaa on myös arkinen ja tärkeä perusväri, joka vahvistaa muita värejä. Muita vaihtoehtoja pitkäksi peruspalikaksi, jonka päälle koko talo rakennetaan, olivat työryhmällä luottamus ja rakkaus. Sitoutuminen valittiin kivijalaksi, koska tietoinen sitoutuminen yhteiseen elämään on symbolinen alku yhteisen elämän rakentamiselle. Tämä siitäkin huolimatta, että suhteella on usein yhteistä historiaa jo jonkin verran ennen yhteistä päättöstä. Sitoutuminen on tahtomista, se kestää vaikka tunteet häilyisivät.

Parisuhteen palikkatalon ensimmäistä kerrosta voidaan kutsua parisuhteen ”kuumaksi linjaksi”. Ensimmäisen kerroksen värit liittyvät vahvasti toisiinsa ja muodostavat intensiiviset ja voimakkaat elämänalueet. Värit ovat myös vahvoja.

Tunteet on keltainen palikka heti kivijalan päällä keskellä. Se on kuin talon takka tai lämpökeskus, keltainen väri kuvaa lämpöä sekä iloa. Vaikka parisuhde aktivoi kaikenlaiset tunteet, niin parisuhteessa on kuitenkin kysymys iloisesta halusta elää juuri tämän ihmisen kanssa.

Seksuaalisuus on oranssi palikka, joka on vahva, lämmin ja energinen väri. Oranssi kuvaa esimerkiksi tulta ja intohimoa. Sen paikka on tunteet palikan vasemmalla puolella. Työryhmä oli aluksi ajatellut, että seksuaalisuus palikka olisi keskellä, koska se on parisuhteen erityisalue, joka erottaa esim. läheisen ystävyysuhteen parisuhteesta. Myöhemmin ensimmäisen rivistön kokonaisuus alkoi hahmottua ajatukselle, että tunteet ovat suhteen lämpökeskuksena keskellä ja sen molemmiin puolin olevat palikat seksuaalisuus ja riidat edustavat tunnealueen voimakkaimpia alueita. Seksuaalisuus on laajempi käsite kuin seksi ja se kuvaa seksuaalisen läheisyyden lisäksi kummankin suhdetta omaan sukupuoleen, kehoon ja seksuaalisuuteen.

Riidat palikka on punainen, koska vihassa on paljon energiaa. Myös rakkaus kuvataan usein punaisella värillä. Tämä voidaan selittää sillä, että viha ja rakkaus kuuluvat yhteen. Suomessa on myös sanonta ”olen niin vihainen, että näen punaista”. Riidoissa ollaan tekemisissä nimenomaan suuttumuksen ja vihan tunteiden kanssa. Riidat palikka kuvaa ristiriitoja, erimielisyyksiä ja konflikteja. Nämä nimitykset sopivat toisinaan paremmin käytettäväksi, sillä riita on sanana monille merkityssisällöltään negatiivinen. Riidoista ei haluttu tehdä mustaa palikkaa, koska haluttiin korostaa ristiriitojen kuuluvan luonnollisena osana parisuhteeseen.

Toisen kerroksen palikat ovat itsessään tärkeitä, mutta antavat myös välineitä hoitaa ja huoltaa ensimmäisen kerroksen elämänalueita. Toinen kerros vaikuttaa merkittävästi siihen, miten alarivi tuottaa yhteiseen suhteeseen lämpöä. Teot ja sanat ovat tarkoituksellisesti palikkatalon reunoilla. Niiden keskinäinen tasapaino on tärkeää ja ne muodostavat suhteen vaa'an. Teot palikka on väriltään vihreä, joka kuvaa parisuhteen kehittämisen ja kasvun mahdollisuutta. Teot ja toiminta olivat työryhmän mielestä keskeinen avain muuttaa ja kehittää suhdetta.

Sanat palikka sai sinisen värinsä sanaparresta, joka on helppo muistaa ja sointuu hyvin; siniset sanat. Sininen väri kuvaa myös taivaan sineä; tilaa ja avaruutta. Hyvässä vuorovaikutuksessa on molemmilla tilaa ja avaruutta olla. Sanat palikka sisältää myös kuuntelemisen ja kuulluksi tulemisen.

Valkoinen palikka on vapaasti valittava teema, jonka pari tai henkilö voi itse nimetä. Se voi olla asia, joka omasta mielestä vaikuttaa suhteeseen tai elämään merkittävästi ja puutuu palikoiden teemoista. Neutraali valkoinen väri sopii ajatukseen ”tabula rasa, tyhjä lehti”, jossa palikan voi nimetä itselle tärkeällä sanalla. Valkoinen palikka voi olla pysyvä asia parisuhteessa kuten monikulttuurisuus tai elämäntilanteen vaihteluihin liittyvä opiskelu. Mahdollisia vapaasti valittavan palikan nimiä voivat olla esimerkiksi lapsi, uusi perhe, työ, harrastus, uskonto, sairaus tai itsetuntemus.

Talon harjapalkin muodostaa violetin värinen luottamus ja anteeksianto palikka. Harjapalkki on talon tukirakenne, joka sitoo seiniä ja kannattelee kattoa. Tämä palikka on yksi palikkatalon suurista palikoista: sitoutuminen-luottamus-rakkaus ovat kaikki sanoina sellaisia, joissa erityisesti näkyy monen palikan yhteisvaikutus. Työryhmä valitsi violetin värin liturgisten värien perusteella, joissa katumus on violetti. Anteeksianto on vastaus katumukseen ja määritteli siten tämän palikan värin. Luottamus ja anteeksianto liittyvät tiiviisti yhteen ja siksi ne ovat samassa palikassa.

Kattona talossa on puunvärinen rakkaus palikka, joka suojaa koko palikkataloa. Kattopalikka on palikkatalon suurin ja siihen liittyy Raamatun ajatus; ”suurin niistä on rakkaus”. Rakkaus on suhde, jota kaikki talon palikat kuvaavat. Puu on jokaisen talon palikan ma-

tereaali, vaikka onkin maalin alla piilossa. Rakkaus on puun syissä ja siten kaikissa suhteiden palikoissa ainesosana. Avioliiton teologiasta löytyy ajatus, jossa rakkaus on enemmänkin avioliiton päämäärä kuin lähtökohta. Talon voi nähdä alhaalta nousevana nuolena, jonka kärjessä on rakkaus. Rakkauden kolme kärkeä kuvaa puolisoita ja Jumalaa. (Kirkkohallitus. n.d., kouluttajan materiaali)

Toisessa mallissa millään palikalla ei ole etukäteen annettua nimeä. Pari tai yksilö voi itse nimetä palikat esimerkiksi käyttämällä materiaaliin kuuluvaa ”Pistä parisuhteesi palikat paikoilleen” -tehtäväkorttia. Tämä malli antaa tilaa jokaisen omalle kokemukselle. Se sopii työryhmän mukaan paremmin esimerkiksi kahden kulttuurin pariskunnille kuin ennalta nimetyt palikat. Työvälineeseen ei liity oletusta, että palikoilla on olemassa oikeat kaikille sopivat nimet. Ihmisten erilaisille kokemuksille on tärkeää antaa arvoisensa tila.

Palikkatalo tuoteperhe kasvoi myöhemmin seurustelun palikoilla, vanhemmuuden palikoilla ja isovanhemmuuden palikoilla, jotka ovat perustaltaan samat, mutta kysymykset ja materiaali on muokattu viitekehukseen sopivaksi.

3.3. Kolme parisuhteen ydintä: sitoutuminen, seksuaalisuus ja rakkaus

Parisuhteen palikat -materiaalin mukaan parisuhteessa kivijalkana on sitoutuminen ja kattona rakkaus. Näiden lisäksi käsittelen seuraavissa kappaleissa seksuaalisuuden osa-aluetta, joka selkeimmin muihin palikkatalon osa-alueisiin verrattuna erottaa parisuhteen muista tärkeistä ihmissuhteista kuten esimerkiksi syvästä ystävyys-suhteesta.

Rakkaus liittää ihmiset yhteen ja antaa elämälle mielekkyyden. Se on vahva voima, joka ihmisen vallatessaan tekee hänet onnelliseksi. Rakastumiseen sisältyy toive rakkauden jatkumisesta. Solmiessaan avioliiton puoliset toivovat, että rakkaus kestää ”aina kuolemaan saakka”. Myös uuden parisuhteen perustavat ja uudelleen avioituvat toivovat, että heidän liittonsa kestäisi. Piispojen puheenvuorossa (2008, 10, 18, 33) korostetaan, että rakastaminen ja rakastetuksi tuleminen ovat ihmisen perustoiveita. Ihmiset odottavat itseltään ja puolisoltaan kestävästä rakkautta. Tästä osoituksena on esimerkiksi avioliittojen

yleisyys, vaikka avioeroja otetaankin paljon. Rakkaus vahvistaa ihmistä, mutta myös haavoittaa. Mitä rakkaampi toinen ihminen on ja mitä suuremmat ovat odotukset parisuhteelle, sitä kovempi on tuska hänen menettämisestään. (Määttä & Uusiautti 2014, 60.)

On melko tyypillistä haaveilla, että parisuhteet alkavat romanttisella rakkaudella. Jotta rakkaus olisi todellista ja aitoa sen tulee olla romanttista. Samoin on tapana ajatella, että romanttisesti rakastuneet parit päätyvät lopulta avioliittoon. Romanttinen rakkaus on yksi rakkauden muoto, jonka vuosisataiset perinteet johtavat kaunokirjallisuuden pariin. Rakkauden lumoon heittäytyneiden tarinoista esimerkiksi Romeo ja Julian tarkoitus oli muistuttaa aikalaisiaan siitä, että rakkaus ei ollut vain rakastavaisten henkilökohtainen asia, vaan myös perheen, suvun ja säädyn oli oikeus puuttua siihen. Nykypäivänä tämä tuntuu ihmisistä julmalta, koska he ajattelevat, että rakkaus on vain kahden ihmisen keskinäinen asia. Rakkautta pidetään pelkästään tunteena, joka on mahdollista pitää sosiaalisen järjestyksenpidon ulottumattomissa. (Jallinoja 2000, 21 – 24.)

Kuvitteelliset tarinat romanttisesta rakkaudesta tukevat ihannemallia parisuhteesta, joka saa täyttymyksensä rakastavaisten saadessa toisensa. Avioliiton tullessa, yhteiskunnallisena instituutiona, rakkaussuhteen vertauskuvaksi, se joutui kaikkien yhteiskunnan järjestystä pitävien sääntöjen vaikutusvaltaan. Näin avioliitto joutui kahden voiman ristipaineeseen. Tarinoissa elävän romanttisen rakkauden myötä parisuhde korostui ja perhe jäi itsestään selvyudeksi taka-alalle. Tarinoissa rakastumisen hetki nousi rakkauttakin tärkeämmäksi, mitä eivät koskeneet mitkään säännöt. Tunne oli kaikkein tärkein. Kulttuurissamme piti luoda uusia sääntöjä, jotta parit voisivat elää onnellisen elämänsä loppuun saakka. Parisuhteelle pyritään järjestämään edellytykset, että se kestää esimerkiksi ottamalla yhteensopivuus puolison valinnan tärkeimmäksi kriteeriksi. (Jallinoja 2000, 82.)

Jos yhdessä eläminen on pelkästään puuduttavaa arkea, velvollisuuksia ja työtä ilman myönteisiä hetkiä, rituaaleja tai seikkailuja, rutiinit lannistavat suhteen. Jos suhteen eteen ei nähdä vaivaa, se muuttuu näköalattomaksi ja tylsäksi. Ilman tekoja, mielikuvitusta ja aktiivisuutta suurinkin rakkaus kuolee. (Määttä 2002, 31.)

Suomalaista avioerokäytäntöä tutkineen Litmalan (2003, 89 – 91) mukaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota liiton alkuun kuin loppuun, kun pohditaan parisuhteiden tilaa ja erojen syitä. Syyt parisuhteiden ongelmiin ja lisääntyneisiin avioeroihin eivät välttämättä

johdu liiton loppupään ongelmista. Olennaista liiton kestävyys kannalta on, että kumppanit tietävät jo alussa miksi ja miten suhteeseen on sitouduttu.

Sitoutuminen parisuhteessa liittyy tiiviisti ongelmien käsittelyyn ja odotuksiin parisuhteen luonteesta. Sitoutuminen voidaan nähdä liimana, joka pitää suhteen koossa. Sitoutumisen laatu ja syvyys vaikuttavat mahdollisuuksiin pitää parisuhde koossa ja onnellisena. (Markman & Stanley & Blumberg 1997, 136.)

Sitoutumisen luonteesta ihmisillä on hyvin erilainen käsitys. Se saattaa merkitä vapaaehtoista omistautumista, jolloin henkilö haluaa pitää yllä tai parantaa parisuhdetta yhteiseksi hyväksi ja edistää kumppaninsa hyvinvointia yhtä lailla kuin omaansa. Vapaaehtoista sitoutumista on kuvattu esimerkiksi sanoilla lojaalisuus, luottamus, omistautuminen, uhrautuminen ja arvojärjestys. Sitoutuminen saatetaan kokea myös kielteisempänä. Sen katsotaan pitävän ihmiset kiinni suhteissaan ja rajoittavan heitä. Tällöin puhutaan rajoittavasta sitoutumisesta, joka syntyy mahdollisesti ulkoisista tai sisäisistä paineista. Sitä kuvaavia sanoja ovat esimerkiksi velvoitukset, kunnes kuolema meidät erottaa, sopimus ja vangiksi joutuminen. Yleensä rajoitukset tekevät suhteen lopettamisen kalliiksi taloudellisesti, yhteiskunnallisesti, henkisesti tai psykologisesti. (Markman & Stanley & Blumberg 1997, 139 – 140.) Laajapohjaiseen sitoutumiseen sisältyvät omistautuminen ja rajoitukset sekä pitkän aikavälin näkökulma. Laajapohjaisen sitoutumisen kokonaisvaikutusta heijastavat sanat sitkeys, loppuun saattaminen, tulevaisuuteen katsominen ja mukana pysyminen. (Markman & al. 1997, 140.)

Tyydytystä tuottava sitoutuminen vaatii sekä rajoituksien että omistautumisen ylläpitoa. Rajoitukset voivat antaa suhteeseen myönteisen ja turvallisuutta lisäävän ulottuvuuden, mutta se ei vielä riitä. Omistautuminen liittyy terveisiin, tyydytystä tuottaviin ja jatkuvasti kehittyviin parisuhteisiin. Tällaisissa parisuhteissa on myös vähemmän ongelmia ja enemmän yhteydenpitoa. Sitoutumisessa on paljolti kysymys myös yksilön omasta tahdosta. Jokaisen on itse valittava asettaako arvojärjestyksessään parisuhteen etusijalle, haluaako uhrautua kumppaninsa takia tai suojeleeko suhdettaan ulkopuolisilta houkutuksilta. (Markman & Stanley & Blumberg 1997, 150.)

Sitoutuminen ja luottamus liittyvät parisuhteessa pitkän aikavälin näkemyksen kautta toisiinsa. Ne ovat myös riippuvaisia toisistaan. Kun sitoutuu enemmän, puolisoikin sitoutuu

enemmän ja mitä enemmän molemmat sitoutuvat, sitä enemmän he luottavat toisiinsa. Kumppanin luottamuksen voi saavuttaa osoittamalla, että on omistautunut suhteelle ja aikoo tehdä siitä pitkäaikaisen. Parisuhteessa luottamus merkitsee sitä, että voi olla varma puolison tuesta. (Markman & Stanley & Blumberg 1997, 163.) Perhebarometrin mukaan yksi tärkeimpiä tekijöitä hyvässä parisuhteessa oli vahva luottamus puolisoon kaikissa asioissa sekä molemminpuolinen kunnioitus ja arvostus. (Pirjo Paaajanen 2003, 38.)

Parisuhteen luonteeseen kuuluu keskinäinen intiimi läheisyys, jossa on kyse hellyydestä, intohimosta sekä huumorista. Seksuaalisuus nähdään parisuhdetta yhteen sitovana voimana sekä avaintekijänä itsensä toteuttamisessa. Tyydyttäväksi koettu seksuaalielämä on tutkimusten mukaan parisuhdeonnan yksi keskeinen avain sekä naisilla että miehillä. Parisuhteensa ja elämänsä yleisemminkin onnelliseksi kokevilla oli ollut aktiivinen tai ainakin tyydyttävä seksuaalielämä. Myös puolison ilmaisema halukkuus on edesauttanut parisuhdeonnan kehittymistä. Tärkeäksi on koettu myös seksuaalinen yhteensopivuus sekä kyky keskustella kumppanin kanssa seksuaaliasioista. Hyvänä laadun mittarina toimii myös se kuinka tyytyväisiä ollaan parisuhteessa koettuun fyysiseen läheisyyteen. (Kontula 2009, 90 – 93.)

Seksuaalisuus on ihmiselämän intiimein ja salatuin asia, johon liittyviä kokemuksia, toiveita ja unelmia vaalitaan myös omalta kumppanilta. Vaikka ajoittain julkisuudessa esitetään väitteitä yhteiskuntamme yliseksualisoitumisesta, samalla osalla ihmisistä on edelleen aiheettomia paineita ja vääriä kuvitelmia seksistä. Ne johtuvat usein asiallisen tiedon puuttumisesta ja vääristä luuloista. Varsinkin kumppanien halujen ja toiveiden yhteensovittamisen vaikeudet sekä seksuaaliset ongelmat ovat luultua yleisempiä (Kontula 2008, 13 – 14.)

Parisuhteen seksuaaliset ongelmat ilmaisevat sitä, että puolisoiden on aika lisätä sekä omaa seksuaalista itsetuntemusta että luoda keskinäinen, uudenlainen suhde. Se mikä aiemmin on ollut tyydyttävää tai hyvää, ei enää sellaisenaan kehitä omaa ja suhteen hyvinvointia. Mikäli seksi on perustunut pääasiallisesti toisen tarpeiden tyydyttämiseen, sen avulla on haettu itselle hyväksyntää ja turvallisuutta. Suhteessa on saatettu keskittyä asioihin, joista ollaan samaa mieltä. Samaa mieltä oleminen on monelle merkinä siitä, että ollaan edelleen rakastuneita. Vakiintuneessa suhteessa ja turvallisuuden tunteen lisäännyttyä seksuaalisen miellyttämisen tarve vähenee ja omat aidot tarpeet tulevat esiin. Tämä

on haastava tilanne monille pareille, varsinkin jos lähes kaikki erillisyyden ilmaukset koetaan uhkana. Myös samojen riitojen ylläpitämisellä estetään kypsän erillisyyden ja vastavuoroisen parisuhteen luominen. (Junkkari & Junkkari 2006, 191.)

Moni seksuaalisuudessa ilmenevä ongelma kiteytyy puolisoitten väliseen kommunikaatioon. Parisuhde on ennen muuta kahden aikuisen välinen vuorovaikutussuhde. Puolisoiden välinen keskusteluyhteys on onnistuneen seksuaalisen läheisyyden lähtökohtana. Puhumattomuus kuolettaa vuoropuhelun myös seksuaalielämän alueella. Pitkään jatkueksaan se johtaa tunteiden viilenemiseen ja saattaa näkyä haluttomuutena. Kyky keskustella seksuaaliasioista oman kumppanin kanssa on yksi merkittävä osoitin, jonka avulla voi arvioida koko parisuhteen laatua. (Kontula 2009, 89, 93.)

4 PARISUHDETYÖN AIEMPI TUTKIMUS

Perhetutkimusta tehdään mm. sosiologian, psykologian, sosiaalipsykologian, kasvatus-tieteiden ja teologian piirissä. Parisuhteen merkitys merkittävänä tunnesuhteena on ko-rostunut yksilöiden elämässä entisestään. Parisuhteesta on täten tullut myös keskeinen tutkimuksen kohde viimeisten vuosikymmenten kuluessa. (Jallinoja 2000, 9 – 11.)

Parisuhteen palikat -hanke sijoittuu kirkon perhetyön kokonaisuuteen, jota on tutkittu mo-nista näkökulmista. Kirkon parisuhdetyöstä tehdyt tutkimukset ovat pääosin keskittyneet osallistujien tai vapaaehtoisten rooliin liittyvien kysymysten tarkasteluun. Perheneuvon-taa on tarkasteltu sekä työntekijöiden että asiakkaiden perspektiivistä. Työntekijöiden ko-kemuksia parisuhteen palikoista parisuhteen kysymysten käsittelyssä ei ole tutkittu lain-kaan. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella Parisuhteen palikoita työntekijän välineenä parisuhteen kysymysten käsittelyssä. Esittelen seuraavaksi tutkimukseni aiheen kannalta merkittävimpiä tutkimuksia.

Kaarina Määttä on kartoittanut avioliiton onnen ja karikoiden syitä tutkimuksessaan, joka toteutettiin keräämällä kirjeitä vähintään kymmenen vuotta naimisissa olleilta suomalai-silta aviopareilta. Hän muodosti niiden pohjalta kahdeksan ratkaisumallia, jotka parhaiten selittävät syyt parisuhteen säilymiselle. (Määttä 2000, 9 – 13.) Ratkaisumalleista ensim-mäinen on puolisoiden muuttuminen sekä erilaisuuden hyväksyminen. Tämä siksi, ettei suhde voi toimia ilman kompromisseja ja olosuhteet pakottavat puoliset muuttumaan. Toinen keino on ennakoida kyllästyminen parisuhteessa, etsimällä uusia tapoja elävöittää suhdetta. Kolmas tapa on pyrkiä säilyttämään toisen kunnioittaminen ja huomioiminen puheissa ja teoissa. Suhteen edetessä liukuminen toisen unohtamiseen ja huonosti kohte-lemiseen arjessa on se tapa, jota näin yritetään välttää. Sitoutuminen ja aktiivinen päätös rakastaa on tutkimuksen mukaan suomalaisten neljäs tapa pitää parisuhde onnellisena. Tämä tarkoittaa tahtomisen ja sitoutumisen erottamista rakastamisen tunteesta. Viides on-nellisuuden saavuttamisen tapa on itsensä arvostaminen. Kuudes tapa on puolisoiden vä-lisen viestimisen ja puheyhteyden vaaliminen. Tutkimuksen mukaan tyytymättömät parit käyttävät enemmän kielteisiä ilmaisuja ja ovat toisiaan kohtaan halveksivampia ja kriitti-sempiä kuin onnelliset parit. Olennaista on myös tapa, jolla pari käsittelee ristiriitatilan-

teita. Kyky välttää väärinkäsitykset ja mahdollisuus selvittää ristiriitatilanteet nousee puolisoiden onnistuneesta kommunikoinnista. Viimeinen tapa on puolisoiden odotuksiin vastaaminen. Vaikka onnellinen parisuhde vaatii kompromissien tekemistä, tulee sen kuitenkin voida tyydyttää riittävästi puolisoiden toiveita. (Määttä 2000, 5 – 22.)

Maria Erkkilän tutkimuksessa Perhe riskinä ja täyttymyksenä – parisuhde, lapset ja uskonnonollisuus tutkittiin Virtaa Välillämme -suhdekurssille osallistuneiden nuorten aikuisien perheasenteita ja uskonnonollisuutta sekä niiden yhteyttä. Tutkimukseen käytettiin kirkkohallituksen perheasiain ja Helsingin yliopiston käytännöllisen teologian laitoksen suunnitteleman ja toteuttaman kyselytutkimuksen aineistoa. Kyselytutkimus suoritettiin valtakunnallisesti vuosina 2005 – 2007. (Erkkilä 2009, 27.)

Tutkimustulosten mukaan parisuhdekurssilaiset arvostivat omassa suhteessaan asioita, jotka tuottivat tyydytystä intiimiin suhteeseen. Parisuhde näyttäytyi heille tärkeänä osana elämän täyttymystä. Kurssilaisten arvoissa korostuivat rehellisyys, perheen turvallisuus sekä vastuullisuus. Parisuhteen sisäisistä asioista uskollisuus oli kaikkein tärkein. He pitivät myös tärkeänä sitä, että kirkko piti esillä elinikäisen parisuhteen arvoa. Parisuhteen päättämiseen kurssilaiset eivät pitäneet riittävänä syynä tunteiden laimentumista, ja parisuhteeseen panostamattomuuden he katsoivat olevan suurimpana syynä avioeroon. Vaikka neljäsosa kurssilaisista koki epävarmuutta avioerojen yleisyyden vuoksi, yhdeksän kymmenestä uskoi kuitenkin voivansa välttää avioeron tekemällä työtä kumppaninsa kanssa parisuhteen eteen. Kurssilaiset olivat hyvin sitoutuneita parisuhteisiinsa ja heidän näkemyksissään korostui tahto tunteen sijaan. Enemmistö tutkimukseen osallistuneista kurssilaisista suhtautui parisuhteeseen ja avioliittoon vakavasti. He pitivät avioliittoa myös turvallisuutta lisäävänä tekijänä niin aikuisille kuin lapsille. Enemmistön mielestä avioliitto on sitoutumisasteeltaan vahvempi kuin avoliitto, vaikkakin asenteissa avoliitto on tasa-arvoistunut. Tutkimuksen mukaan tämä on tulkittavissa siten, että sisäinen sitoutuminen on kuitenkin tärkeämpää kuin ulkoinen sitoutuminen (Erkkilä 2009, 95 – 96.)

Tutkimuksessa ilmeni, että halua tradition noudattamiseen perhesuhteissa löytyy edelleen. Parisuhteen sisällöllisen laadun arvostaminen ei näyttänyt olevan suoraan yhteydessä uskonnonollisuuteen. Yleisesti tärkeimmiksi arvostettuja asioita suhteessa olivat uskollisuus, molemminpuolinen kunnioitus sekä kyky ja halu kehittyä parisuhteessa. Tärkeiksi koettiin myös vuorovaikutussuhteen toimivuus sekä yhdessä oleminen. (Erkkilä

2009, 95 – 96.) Kiinnostavaa tutkimukseni kannalta on nähdä ovatko parisuhteen palikoita käyttävät työntekijät keskustelleet asiakkaiden kanssa parisuhteeseen tyydytystä tuottavista asioista kuten uskollisuudesta ja turvallisuudesta. Mielenkiintoista on myös verrata esimerkiksi parisuhdekurssin ja palikoilla työskentelevien asiakkaiden kokemuksia parisuhteen hoitamisen ja sitoutumisen tärkeydestä. Vaikka tutkimuksessani haastateltavina ovat työntekijät, heidän kokemustensa kautta tulee kuuluviin myös asiakkaiden ääni.

Hanna Ranssi-Matikainen on tutkinut väitöskirjassaan ”Yhdessä sittenkin” parien kokemuksia erokriisistä, vertaistuesta ja muutoksesta parisuhteessa. Tutkimuksen tulosten mukaan suomalaisissa parisuhteissa vaikuttavat edelleen patriarkaalinen, toisiaan täydentävä sekä tasa-arvoon perustuva parisuhdemalli. Tutkimuksen perusteella perhesysteemin toimivuutta edistävät vapaus toteuttaa omia mielenkiinnon kohteita sekä neuvottelutaidot. Yksilöllisten mielenkiinnon kohteiden toteuttaminen ei häiritse perhe-elämää, kunhan vaikutukset perheelle huomioidaan. Riittävän hyvien neuvottelutaitojen avulla puoliset kykenevät kertomaan toisilleen omista tarpeistaan ja odotuksistaan. Nämä auttavat puolisten yksilöllisten ja perheen hyvinvointia edistävien ratkaisujen tekemistä ja niiden onnistumisen myötä syntyvän onnellisuuden tunteen saavuttamisen. (Ranssi-Matikainen 2012, 360.)

Ranssi-Matikaisen tulosten mukaan toimimattomassa parisuhteessa usein toteutetaan patriarkaalisuuteen tai matriarkaalisuuteen pohjautuvaa toimintamallia, jossa työ- ja tehtäväorientoitunut vallankäyttömalli sekä uhrautumiseetoksen sävyttämä malli kamppailevat keskenään. Tulosten mukaan kumpikaan toisen alistamiseen pyrkivä vallankäyttötapa ei edistä parisuhteen eikä perheen hyvinvointia. Se heijastuu negatiivisesti erityisesti puolisten väliseen vuorovaikutussuhteeseen. Vallankäyttö kerryttää parisuhteeseen erillisyydentunnetta ja yksinäisyyttä. (Ranssi-Matikainen 2012, 361.)

Tutkimuksen mukaan puutteelliset ja toimimattomat roolimallit vaikeuttavat perhettä tukevien ratkaisumallien löytämistä. Tutkimuksen keskeisin tulos on, että entiset roolimallit eivät nykyisessä työelämätilanteessa sellaisenaan enää toimi. Perheyhteisön pysyvyys sen sijaan perustuu sen kykyyn tarjota yksilön kaipaamia perustarpeita. Aineiston mukaan sekä miehet että naiset odottivat parisuhteeltaan turvallisuutta ja arvonantoa. (Ranssi-Matikainen 2012, 365.) Tämä tutkimus on mielenkiintoinen tutkimukselleni siten, että kuinka

parisuhteen palikoilla työskenneltäessä on päästy mahdollisesti keskustelemaan parisuhteen toimimattomista rooleista, vallankäytöstä suhteessa, työelämän vaikutuksista parisuhteeseen ja siitä mitä yksilöt itseasiassa parisuhteeltaan odottavat.

Tiina Huovinen on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan ”Parisuhdeongelmat lapsiperheessä” tiedon- ja avunsaannin haasteita ja mahdollisuuksia sekä pienten lasten vanhempien parisuhteita kuormittavia tekijöitä ja heidän tietämystään parisuhdepalveluista. Tutkimuksessa tutkittiin myös parisuhdepalveluiden hakemiseen ja löytämiseen liittyviä ongelmia ja toiveita sekä vastaajien mielipiteitä Väestöliiton ”Parisuhdevihkonen vekaraperheen vanhemmille” -julkaisusta. (Huovinen, 2004, 18.)

Tutkimuksen mukaan kirjallista materiaalia parisuhteen tueksi kaivattiin lisää, vaikka tietoa jaetaan nykyään monella uudella tavalla. Kirjallista materiaalia toivottiin niistä muutoksista, joita lapsen syntymä perheeseen ja parisuhteeseen tekee. Myös eron läpikäymiseen ja lasten huomioimiseen erotilanteissa kaivattiin kirjallista materiaalia. Parisuhdevihkonen kiinnostavimmaksi aihealueeksi vastaajat valitsivat parisuhteen hoitamisen. (Huovinen 2004, 60.)

Tutkimuksen mukaan kaivattiin kirjallisen materiaalin lisäksi keskusteluja ammattilaisten kanssa sekä parisuhdekursseja ja vertaistukea. Parisuhteen hoitamiseen haluttiin keinoja ja vinkkejä esimerkiksi siihen kuinka arkisen elämän saisi toimimaan kaikkia tyydyttävästi. Ammattimaista apua tarjoavista tahoista vastaajat kokivat parisuhteista keskustelun luontevimmaksi perheneuvolassa ja neuvolassa. Neuvolan rooli nähtiin kuitenkin kaksijakoisena, sillä toisaalta neuvola nähtiin erityisesti lasten hoidon ja kasvatuksen asiantuntijana. Ensimmäisenä vastaajat ottaisivat parisuhdeongelmissa yhteyttä perheneuvolaan ja seurakuntien perheasianneuvottelukeskukseen. Vaikeutena avun hakemisessa nähtiin kumppanin mukaan saaminen, palvelujen hankala löydettävyys ja niiden maksullisuus. (Huovinen 2004, 61.) Tämä tutkimus liittyy tutkimukseeni asiakkaiden avun hakemisen kautta. On mielenkiintoista verrata miten parisuhteen palikoita käyttävät työntekijät ovat kohdanneet asiakkaiden avun tarpeen, odotukset ja mahdolliset ennakkoluulot.

Riina Ranta tutki pro gradu -työssään ”Puhumalla parempi parisuhde” Vantaan seurakuntien perheasianneuvottelukeskukseen parisuhdeongelmista kärsiviä asiakkaita. Tutkimuk-

sessä kartoitettiin asiakkaiden asiakassuhdetta ja hakeutumiseen johtaneita syitä ja ongelmia. Tutkimuksessa myös selvitettiin asiakkaiden odotuksia neuvottelukeskusta kohtaan sekä niiden täytymistä. Aineisto hankittiin kvantitatiivisella kyselylomakkeella, johon vastasi 67 henkilöä. Aineiston analysoinnissa käytettiin ristiintaulukointia, korrelointia sekä keskiarvojen vertailua. (Ranta 2003, 15, 95.)

Tutkimuksessa yleisimpänä syynä perheneuvontaan hakeutumisessa ilmenivät keskusteluvaikeudet. Muita yleisiä syitä olivat masennus, elämän muutoksiin sopeutuminen, ongelmat läheisten kanssa, seksuaaliset ongelmat ja psyykkinen väkivalta. Tutkimuksen mukaan asiakkaat olivat sitä tyytyväisempiä perheasianneuvottelukeskukseen mitä enemmän olivat saaneet tapaamisaikoja. Suurin osa asiakkaista oli kokenut saaneensa perheneuvojalta apua ja ongelmiensa selvinneen ainakin jossain määrin. Parhaiten asiakkaiden kanssa käsitellyistä ongelmista selvisivät keskusteluvaikeudet. Pettymystä oli joillekin asiakkaille aiheuttanut se, että perheneuvoja ei ollut antanut tapaamisissa tarpeeksi neuvoja. (Ranta 2003, 95 – 102.) Tämä tutkimus liittyy tutkimukseeni keskusteluavun tai parisuhteen palikat teematilaisuuteen hakeutumisen syistä johtuen. Minkälaisia kokemuksia työntekijöillä on yksilöiden ja parien avun hakemisen syistä ja mihin tarpeisiin parisuhteen palikoilla työskenneltäessä on voitu vastata.

Kivekäs on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan ”Suhdetaitoja elämänkumppaneille” pariviestinnän kurssille osallistuneita aviopareja. Tutkimuksessa selvitettiin missä elämäntilanteessa ja perhevaiheessa avioparit osallistuivat kurssille sekä miksi he halusivat osallistua kurssille. Lisäksi tutkittiin parien tavoitteita kurssin suhteen ja mitä he kokivat siltä saaneensa. Tutkimusta varten haastateltiin kuutta pariskuntaa, jotka olivat osallistuneet kahdelle eri pariviestinnän kurssille. Aineisto analysoitiin sisällön analyysillä.

Tutkimuksen mukaan parit osallistuivat kurssille neljästä eri syystä; avunhakijoina, tuen etsijöinä, tyytymättöminä ja parisuhteen hoitajina. Avunhakijat olivat kokeneet syvän, traumaattisen kriisin, joka vaikuttaa edelleen heidän parisuhteeseensa. Tuen etsijöillä on takanaan joko traumaattinen kriisi tai kehityskriisi, josta he kokevat selvinneensä. Kurssi on heille keino saada ulkopuolista tukea. Tyytymättömät ovat kokeneet joko traumaattisen kriisin tai kehityskriisin, jonka läpikäyminen on herättänyt heissä lisääntyneen tyytymättömyyden puolisoa kohtaan. Tyytymättömyys heijastuu erityisesti puolison kyvyttömyyteen puhua ja hoitaa parisuhdetta. Kurssi on yritys parantaa puolison viestintätaitoja.

Parisuhteen hoitajilla ei ole muista poiketen takanaan merkittäviä parisuhdetta horjuttaneita kriisejä. He ovat tyytyväisiä parisuhteeseensa sen kaikilla osa-alueilla ja heille pariviestinnän kurssi on ensi sijaisesti keino hoitaa parisuhdetta. (Kivekäs 2003, 100 – 102.)

Tutkimukseen tulosten mukaan kaikki haastateltavat tyypistä riippumatta kokivat, että pariviestinnän kurssi oli heille itsellensä ja heidän parisuhteellensa jollain tavalla antoisa ja hyödyllinen. Kurssi oli lisännyt esimerkiksi läheisyyttä parisuhteessa ja parantanut osallistujien viestintätaitoja. (Kivekäs 2003, 100 – 108.) Tutkimukseni kannalta Kivekään tutkimus on mielenkiintoinen siksi, että onko kurssille osallistuneiden ja parisuhteen palikat työskentelyyn hakeutuneiden hakeutumisen syissä eroja tai yhtäläisyyksiä. Kiinnostavaa on myös parien pyrkimysten ja työskentelystä saatujen kokemusten vertailu.

Lankisen pro gradu ”Et ole naimisissa väärän ihmisen kanssa” tutki parisuhteen muutosta ja refleksiivisen modernisaation piirteitä Matka jatkuu -projektissa. Tutkimuksessa tarkasteltiin projektin työntekijöiden näkemyksiä parisuhteen yhteiskunnallisesta muutoksesta. Lisäksi tutkittiin miten työntekijät haluavat tukea ihmisten sopeutumista muuttuneeseen tilanteeseen ja mitä myönteisiä seurauksia he katsovat tukitoimenpiteillä olevan. Tutkimuksessa käytettiin aineistona projektista julkaistua 37 lehtiartikkelia. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. (Lankinen 2007, 1, 82.)

Parisuhteita kohdanneet yhteiskunnalliset muutokset olivat aineiston perusteella monimuotoisia ja ne vaikuttavat ihmisten elämään sekä yksilöllisellä että yhteiskunnallisella tasolla. Osa muutoksista paransi parisuhteessa elävien elämänlaatua ja osa puolastaan aiheutti epävarmuutta. Yhteiskunnallisten muutosten riskitekijät vaikuttivat parisuhteen merkitykseen, arki- ja työelämään, asennetasoon sekä kolmea edellistä vahvistavaan negatiivisen vuorovaikutuksen kehään. Riskitekijöiden seurauksena yhä useammat parisuhteessa elävät ajautuivat työntekijöiden mukaan vakavaan kriisiin. Tukimuotojen ja omien keinojen puuttuessa kriisitilannetta yritettiin ratkaista uskottomuuskriisin tai avioeron kautta. (Lankinen 2007, 82 – 83.)

Parisuhteen tukimuotojen käsittely osoitti Lankisen (2007) mukaan, että parisuhteessa elävien on mahdollista yhdessä toistensa sekä vertaistuen avulla sopeutua yhteiskunnallisten muutosten aiheuttamiin epävarmuuksiin. Siinä heitä auttaa refleksiivisyyden piir-

teet kuten: refleksiivinen ymmärrys, yksilö- ja parikohtainen refleksiivisyys, vertaisuuteen perustuva refleksiivisyys sekä kolmea edellistä tekijää vahvistava positiivisen vuorovaikutuksen kehä. (Lankinen 2007, 86 – 87.) Tämä tutkimus liittyy tutkimukseeni hyvin, koska tutkimuksen kohteena ovat työntekijöiden näkemykset parisuhteen muutoksesta yhteiskunnassa sekä heidän mielipiteensä tukitoimenpiteiden seurauksista parisuhteille. Mielenkiintoista on, löytyykö parisuhteen palikoita käyttäneiden työntekijöiden kokemuksista parisuhteen kysymysten käsittelyssä piirteitä yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksista parisuhteeseen ja miten parisuhteessa elävien on mahdollista sopeutua niihin.

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen tavoite ja lähestymistapa

Parisuhteen palikoita on tutkittu aiemmin sielunhoito- ja pari-psykoterapian koulutuksiin liittyen kolmessa tutkimuksessa. Näistä tutkimuksista olen saanut tiedon Parisuhteen palikat -hankkeessa mukana olleelta Arja Seppäseltä. (Arja Seppäsen henkilökohtainen tiedonanto 10.8.2013.) Ensimmäinen tutkimus ei ole julkinen, toinen on Sari Aroheikin (2013) tutkimus Parisuhteen palikoista sielunhoitosuhteen peilinä ja kolmas Minna Tuomisen (2012) tutkimus lapsettomuuden vaikutuksesta parisuhteeseen.

Tutkimustehtäväni on selvittää miten työntekijät ovat kokeneet Parisuhteen palikat -materiaalin parisuhteen kysymysten käsittelyssä ja miten he ovat niitä käyttäneet. Tarkoituksena on myös kehittää parisuhteen palikat -materiaalin monipuolisempaa käyttöä tietoa keräämällä ja jakamalla.

Tutkimuskysymykseksi muodostui: Mitä kokemuksia työntekijöillä on parisuhteen palikoiden käytöstä parisuhteen kysymysten käsittelyssä?

Tarkennetut tutkimuskysymykset:

- Miten työntekijät ovat käyttäneet parisuhteen palikoita?
- Miten palikat ovat auttaneet parisuhteen kysymysten käsittelyssä?
- Miten parisuhteen palikat -materiaalia voisi edelleen kehittää?

Ennakko-oletuksena minulla oli, että parisuhteen palikat ovat ohjanneet työntekijöitä käyttämään palikoita hyvin luovasti moniin eri tilanteisiin, muihinkin kuin parisuhdeaiheisiin tilaisuuksiin. Parisuhteen palikoiden kautta työntekijät ovat todennäköisesti kiinnostuneet muistakin ihmissuhteisiin liittyvistä aihepiireistä kuten vanhemmuus, isovanhemmuus ja seurustelu. Oletin myös etukäteen, että parisuhteen palikoiden laaja materiaali on auttanut käsittelemään ja konkretisoimaan parisuhteen kysymyksiä.

Tutkimukseni on laadullinen ja metodina käytin puolistrukturoitua haastattelua. Päädyin haastatteluun metodina sen vuoksi, että saisin mahdollisimman paljon tietoa työntekijöiden kokemuksista. Kvalitatiivisessa haastattelututkimuksessa haastateltavien määrän ei tarvitse olla niin suuri kuin esimerkiksi kvantitatiivisessa lomakehaastattelussa, koska haastattelemalla aineistoa saadaan runsaammin (Alasuutari 1995, 12). Haastattelemalla kasvotusten mahdollistaa oikein ymmärtämisen, tarkistamisen ja syvällisemmän pohdinnan kuin esimerkiksi lomakehaastattelu. Valitsin yksilöhaastattelun tutkimustehtäväni ratkaisemiseen sen rauhallisuuden ja intensiivisemmän keskustelumahdollisuuden vuoksi. Vuorovaikutteisessa haastattelutilanteessa myös motivointi on erilaista kuin kyselylomakkeen täyttämässä: haastateltavaa täytyy motivoida vastaamaan laajasti sen sijaan että motivoidaan osallistumaan itse tutkimukseen. (Eskola & Suoranta 2005, 85 – 86.) Haastattelussa minulla oli apunani haastattelukysymykset. (liite 1)

Haastatteluiden analyysimenetelmäksi valitsin aineistolähtöisen sisällönanalyysin. Taivoitteeni on ymmärtää työntekijöiden kokemuksia Parisuhteen palikat -materiaalin käytöstä parisuhteen kysymysten käsittelyssä heidän omasta näkökulmastaan käsin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113).

5.2 Tutkimusaineisto ja haastattelujen suorittaminen

Lähetin sähköpostikirjeen tutkimusaiheestani kysymyksineen sekä tutkimusluvan kahdeksalle kirkon tai kristillisen järjestön parisuhde- ja perhetyötä tekeväälle työntekijälle. Tiedustelin heidän halukkuutta osallistua tutkimukseeni ja mahdollista haastattelu-aikaa. Tiesin omien kontaktien ja Arja Seppäsen kautta ketkä olivat käyttäneet työssään parisuhteen palikoita. Tein valinnan mahdollisista haastateltavista ottaen huomioon käytettävissä olevat taloudelliset ja ajankäytölliset resurssit. Laadullinen ote sopii hyvin tutkimukseeni sopivien tutkimushenkilöiden rajatun määrän vuoksi (Alasuutari 2011, 30). Seitsemän kahdeksasta vastasi haastattelupyyntöön myönteisesti. Yksi ei vastannut lainkaan. Arvioin, että mikäli tarvitsen häntä vielä myöhemmin, olen uudemman kerran yhteydessä.

Ennen varsinaista haastattelua harjoittelin nauhurin käyttöä kotona, jotta en jännittäisi sitä varsinaisessa haastattelutilanteessa. Toteutin haastattelut pitkällä aikavälillä, keväällä 2014 sekä talvella 2015. Tämä ei kuitenkaan mielestäni suuresti haitannut haastatteluiden toteutusta. Aikaisempien haastatteluiden ja jo litteroidun materiaalin pohjalta saatoinkin kehittää haastattelukysymyksiä ja parantaa niiden käsittelyjärjestystä. Haastattelukysymyksiä syntyi lisää haastatteluiden edetessä. Tämän vuoksi kaikille haastateltaville ei esitetty samoja kysymyksiä, mikä on kvalitatiivisessa tutkimuksessa mahdollista. Kirjoitin nämä lisäkysymykset muistiin kunkin haastateltavan kysymyspaperiin. Haastattelut käytiin keskustelutyypisesti ja ne nauhoitettiin. Haastattelukysymykset (liite 1) nousivat parisuhteen palikat -materiaalin, tutkimustehtävän ja oman sekä haastateltavan kokemuksen pohjalta.

Alussa tein kaksi haastattelua samana päivänä, mutta sen jälkeen tein haastattelut eri päivinä. Haastattelut kestivät 40 minuutista 120 minuuttiin ja olivat hyvin intensiivisiä. Haastatteluista yksi toteutettiin kahvilassa, yksi kirjastossa ja muut seurakunnan tiloissa. Haastattelutilanteet olivat pääosin rauhallisia ja kiireettömiä riippumatta tilasta. Kahvilankaan melu ei häirinnyt nauhoituksen onnistumista. Ilmapiiri oli haastatteluissa mielestäni turvallinen ja lämmin. Aikaa haastatteluun olin varannut noin kaksi tuntia ja lisäksi alku sekä loppukeskustelut. Tämä oli riittävästi ja takasi meille työskentelyrauhan. Sovin myös haastateltavien kanssa, että he voivat soittaa minulle jälkikäteen, jos haluavat tarkentaa jotakin ja minulla oli myös lupa soittaa heille. Litteroin haastattelunauhat mahdollisimman nopeasti haastatteluiden jälkeen, mikä helpotti muistiinpanojen tekemistä haastattelutilanteesta. Litteroin aineistoni sanasta sanaan kirjatun ylös myös tauot ja naurahdukset. Merkitsin haastateltavat heidän nimensä alkukirjaimilla ja sivunumerolla. Lopulliseen työhön etäännytin haastateltavien tunnistamistiedot merkiten heidät haastateltava yksi (H1) ja niin edelleen.

5.3 Aineiston analyysi

Tutkimusaineistoni muodostuu seitsemästä litteroidusta haastattelusta. Litteroitua tekstiä rivivälillä yksi kertyi 47 sivua. Paneuduin haastateltavien näkemyksiin lukemalla perus-

teellisesti litteroidun aineiston useaan kertaan. Tein jo siinä ryhmittelyä ja hieman tulkin-
taakin pohtiessani, mikä puheenvuoro vastaa mitäkin aihealuetta. Alasuutarin (2011, 31,
42) mukaan tutkimuksen vaiheet kietoutuvat yhteen monessa kohdassa. Tutkimuskysy-
mykseen vastaamisen kautta sain etsityksi koko aineistostani sen osan, joka oli oleellista
tutkimustehtäväni kannalta. Etenin aineistolähtöisen sisällönanalyysin kolmen vaiheen:
pelkistämisen, ryhmittelyn ja käsitteellistämisen kautta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Analysoin litteroitua tekstiä ensin kysymällä tekstiltä miten parisuhteen palikat ovat aut-
taneet parisuhteen kysymysten käsittelyä? Aineiston analyysi tuotti kuusi käsitettä, joiden
alle ryhmittelin työntekijöiden kokemuksia sen perusteella miten ne olivat asiakasta tai
työntekijää auttaneet.

Aloin tehdä analyysia uudelleen. Analysoin tekstiä kysymyksen pohjalta; kuinka jokai-
nen palikka erikseen on auttanut parisuhteen kysymysten käsittelyssä. Ryhmittelin mate-
riaalin yhdeksän palikan alle ja niiden lisäksi jäi vielä muutama ylimääräinen ryhmä. Tut-
kimuskysymys tarkentui kuitenkin vielä muotoon; mitä kokemuksia työntekijöillä on pa-
risuhteen palikoista parisuhteen kysymysten käsittelyssä.

Kokosin samankaltaiset kokemukset omaksi joukokseen ”haastattelusitaatteina”. Muutin
haastateltavan puheen pelkistetyiksi ilmaisuiksi ja liitin niihin haastateltavan nimikirjai-
met ja haastattelusitaatin sivunumeron. Tällä tavoin varmistin löytäväni alkuperäiset si-
taatit uudelleen. Pelkistäessäni pyrin käyttämään mahdollisimman paljon samoja käsit-
teitä kuin haastateltavatkin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 111 – 112.) Samankaltaisista il-
maisuista syntyi ensin alaluokkia, jotka yhdistelin yläluokiksi. Välillä analyysi eteni toi-
sinpäin: yläluokat oli helppo erottaa ja aloin rakentaa niiden ja pelkistettyjen ilmaisujen
väliin alaluokkia. Alaluokkiin ryhmittely oli hienojakoisempaa kuin aluksi tehty jako eri
kokemusalueisiin. Esimerkiksi yläkäsitteen **konkretisointi**, alle yhdistyivät alakäsitteet
jäsentää parisuhteen osa-alueita ja alakäsite **konkretisoi parisuhteen kokonaisvaltai-
suutta**. Olen havainnollistanut analyysini vaiheita kaaviolla, joka on tutkimukseni lo-
pussa (liite 2). Haastattelun kokonaisuudesta irrotetusta katkelmasta tutkimuksen lukija
voi tehdä arvionsa onko tulkinta hyväksyttävä vai ei. (Eskola & Suoranta 2005, 216 –
217).

Käsitellessäni aineistoa huomasin joidenkin sitaattien liittyvän useampiin yläluokkiin. Yhdistin aineistoa useilla eri tavoilla, useissa eri vaiheissa ennen kuin kokonaisuus hahmottui lopulliseen muotoonsa. Viimeistelyvaiheessa palikkakohtaisista yhdeksästä ryhmästä poimin keskeisimmät lopullisiin yläluokkiin. Aineistolähtöisyys ja teoriasidonnaisuus ovat tutkimuksessa keskenään vuorovaikutuksessa. Aiempi tietämys parisuhteen palikoiden käytöstä sekä kirjallisuus olivat haastattelukysymysten pohjana, mutta varsinaisen ryhmittelyn tein aineistolähtöisesti.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Olen pyrkinyt tutkimusta tehdessäni ja siitä raportoidessani noudattamaan hyvää tieteellistä tutkimuskäytäntöä (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2013, 22 – 23). Laadullisen tutkimuksen lähtökohta on se, että tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline, josta seuraa tutkijan avoin subjektiivisuus. (Eskola & Suoranta 2005, 210.) Tutkimukseni luotettavuuteen ja koko tutkimukseen liittyy se, että työskentelen seurakunnan perhetyössä. Olen työni kautta saanut lyhyen perusopetuksen parisuhteen palikoiden käyttöön, mutta olen käyttänyt niitä työssäni melko vähän. Tunsin hankkeen pintapuolisesti jo ennen kuin aloin tehdä tutkimustani. Parisuhde- ja perhetyön kentän tuttuuden etuina näen sen, että minun on ollut helppo olla yhteydessä haastateltaviin ja hankkeesta vastaavaan Arja Sepäseen. Oma kokemus parisuhdetyöstä on myös auttanut haastattelukysymysten suunnittelussa. Pyrin tekemään mahdollisimman hyvät, ymmärrettävät ja tehtävän tutkimisen kannalta oikeanlaiset kysymykset (Alasuutari 1995, 90).

Tutkimuksen luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyy vaatimus tekijän omien tutkimusaiheeseen liittyvien mielikuvien tunnistaminen. Tutkimuksen yleinen objektiivisuus edellyttää, että tutkija ei sekoita omia uskomuksiaan ja arvostuksiaan tutkimuskohteeseen tai ainakin yrittää tunnistaa omat esioletuksensa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.) Ennakkoletukseni oli, että parisuhteen palikat ovat auttaneet jollakin tavalla sekä työntekijää että osallistujia parisuhteen kysymysten käsittelyssä. Tämä johtui siitä, että olin kuullut niiden saamasta melko laajasta suosiosta. Toisaalta asennoiduin toiminnalliseen välineeseen hie- man vastahakoisesti, koska epäilin niiden käyttämisen olevan hankalaa.

Haastatteluaineistoon vaikuttaa väistämättä haastattelijan itse. Todennäköisesti ammattiroolini ja tuttavalliset välit osaan haastateltavista vaikuttivat haastatteluiden ilmapiiriin ja sitä kautta aineiston keräämiseen myönteisesti. Pohdin myös onko haastateltavan aiempi tunteminen voinut estää kriittisen palautteen antamista. Haastatteluista ei kuitenkaan synnytynyt sen suuntaista vaikutelmaa. Työntekijät olivat halukkaita osallistumaan tutkimukseeni eikä heitä tarvinnut suostutella siihen. Se saattaa kertoa heidän motivaatiostaan aihetta kohtaan ja siitä, että he pitivät tutkimustani hyödyllisenä ja tarpeellisenä. Yksi työntekijä tosin ei vastannut sähköpostilla lähettämäni viestiin. Kiinnostus haastatteluun osallistumista kohtaan lisää osaltaan luotettavuutta. Haastatteluiden parasta mahdollista onnistumista saattoi heikentää ongelmat nauhurin kanssa kahdella viimeisellä kerralla sekä ensimmäisellä kerralla jännitys oman ääneni kestämisestä. Pyrin suhtautumaan jokaiseen haastateltavaan yhtä lämpimästi ja rauhallisesti, mikä onnistui paremmin, mitä enemmän olin saanut kokemusta haastattelemisesta.

Huolellisella litteroinnilla sanasta sanaan turvasin haastateltujen ajatusten autenttisuuden sekä mahdollisuuden palata niihin useita kertoja analyysia tehdessäni (Alasuutari 1995, 177). Haastattelunauhojen ja litteroidun aineiston huolellinen säilyttäminen vain minun hallussani ja niiden hävittäminen tutkimuksen päätyttyä ovat haastateltavien yksilönsuojan kannalta tärkeitä. Evankelis-luterilaisen kirkon ja kristillisten järjestöjen parisuhde- ja perhetyötä tekeviä työntekijöitä on verrattain vähän. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että tutkimuksesta ei paljastu keitä on haastateltu. Hirsjärven & Remeksen & Sajavaaran mukaan (2013) aineistohankinnan oikeudellisuus, aineiston anonymisointi ja arkistointi liittyvät tutkimuksen eettisiin vaatimuksiin (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2013, 27).

Analyysin luotettavuuteen liittyy se, että pyrin parantamaan omien tulkintojeni luotettavuutta haastatteluiden aikana siten, että tein sopivissa kohdissa yhteenvetoja haastateltavan puheesta. Kysyin myös haastateltavalta mikäli en ymmärtänyt jotakin hänen sanoமாnsa. Kun haastateltava kuuli mitä olin ymmärtänyt ja tulkinnut hänen puheestaan, saattoi hän vahvistaa tai korjata tulkintaani. (Alasuutari 1995, 45.) Myöhemmin analyysia tehdessäni tämä auttoi minua pelkistämään haastateltavan puheen mahdollisimman oikein, säilyttäen haastattelusitaatin sisällön.

Olen tarkastellut tutkimustuloksiani suhteessa aiempaan tutkimukseen ja pyrkinyt sitä kautta tuomaan esiin aineistoni erityispiirteitä. Tutkimukseni voi olla yleistettävissä siirrettävyyden näkökulmasta, vaikkakin laadullisen tutkimuksen tehtävänä on pääasiassa tehdä ilmiö ymmärrettäväksi. (Eskola & Suoranta 2005, 68.) Parisuhteen palikat -materiaalin käyttäminen voi toimia esimerkkinä työntekijöille ja asiakkaille, miten konkreettisinoinnilla voidaan helpottaa keskustelemista ja ymmärtämistä mistä tahansa aiheesta tai ilmiöstä. Tutkimalla yksittäistä tapausta eli seitsemän työntekijän kokemuksia Parisuhteen palikoista parisuhteen kysymysten käsittelyssä tarkasti, saadaan niistä näkyviin merkittävyys mikä toistuu tarkasteltaessa kokemuksia myös yleisemmällä tasolla. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2013, 182.)

6 TULOKSET

6.1 Tilanteet, joissa työntekijät ovat käyttäneet parisuhteen palikoita

Tutkimuksen mukaan kaikki haastatellut olivat käyttäneet parisuhteen palikoita parisuhteen kysymysten käsittelemiseen yksilö- ja parikeskusteluissa sekä erilaisissa ryhmissä. Lähes kaikki haastatellut olivat käyttäneet palikoita parisuhde- tai perheleireillä aikuisten keskusteluiden teemoina ja välineinä. Työntekijät olivat pitäneet parisuhteen palikoista myös useita iltapäivän tai illan kestäviä tilaisuuksia, joissa käsiteltiin useampia tai yhtä aihetta kerrallaan. Muutama haastateltu kertoi käyttäneensä parisuhteen palikoita parisunnille suunnatuissa kokopäivän kestäneissä lataamispäivissä, joissa parisuhteen palikoilla oli pidetty aamu- ja iltapäivä työskentelyjä. Parisuhteen palikoita on käytetty myös vihkikeskusteluissa.

Osa haastatelluista oli käyttänyt parisuhteen palikoita perhekerhoissa siten, että jokaista palikkaa ja sen aihetta oli käsitelty vanhempien kanssa yhdellä kerhokerralla. Kokemukset ja palaute vanhemmilta olivat olleet positiivisia ja rohkaisevia. Vanhempien oli ollut helpompi osallistua tuttuun aamupäiväaikaan ja lastenhoidon järjestettyä perhekerhon ohjaajien toimesta. Yksi haastatelluista oli kokenut Parisuhteen palikat hyväksi työvälineeksi myös maahanmuuttajanaisten sekä päihde -ja mielenterveyskuntoutujien ryhmissä.

Haastatelluista kolmella oli kokemusta parisuhteen palikoiden käyttämisestä perhevalmennuksessa. Perhevalmennusta pidettiin ensimmäistä lastaan odottaville pareille ja aiheena oli parisuhteen muuttuminen lapsen syntyessä. Työntekijöiden kokemusten mukaan palikat toimivat hyvin puheen konkretisoimisen välineenä. Haastateltavien kokemuksen mukaan palikat auttoivat myös kuuntelijoita seuraamaan puhetta sekä ymmärtämään parisuhteen osa-alueita.

Yksi haastatelluista oli käyttänyt Parisuhteen palikat -materiaalia avuksi rippikoululeireillä. Hän oli soveltanut materiaalia oppitunnin pitämiseen seurustelusta ja seksistä jo

ennen kuin seurustelun palikoita oli vielä julkaistu. Useampi haastatelluista kertoi pitäneensä palikoiden, diojen tai korttien avulla hartaus hetkiä leireillä, ryhmissä ja erilaisissa muissa tilaisuuksissa.

Yksi haastateltavista oli vienyt Parisuhteen palikat ulkomaille. Hän oli ollut pyydettyinä pitämässä avioliitto kahvilaa paikallisille. He rakensivat työskentelyssä Parisuhteen palikkataloja puheen syventämiseksi. Paikalliset alkoivat myöhemmin myös tehdä palikkataloja itse omaan käyttöön.

Kukaan haastateltavista ei osannut määritellä erityistä tilannetta, johon ei ottaisi palikoita käyttöön. Muutama haastatelluista kertoi, että he eivät automaattisesti käytä Parisuhteen palikoita keskusteluasiakkaiden tai parien kanssa. Muutama haastateltu epäili, että ei käyttäisi palikoita kriisiparien kohdalla. Toiset haastatellut kokivat Parisuhteen palikoiden käytön sopivan hyvin kriisissä olevienkin parien kanssa. Tärkeämpää haastateltavien mielestä oli pohtia sitä millä tavalla palikat esittelee ihmisille. Toisinaan haastateltujen mukaan käy niin, että vaikka olisi valmistautunut havainnollistamaan parisuhteen tilannetta palikoiden avulla, se osoittautuikin mahdottomaksi. Keskustelun muuttuessa vaikeasti hahmotettavaksi työntekijä voi ehdottaa Parisuhteen palikoiden käyttöä. Haastateltujen mukaan Parisuhteen palikoiden käyttäminen vaatii herkkyyttä tunnistaa milloin asiakkaat ovat vastaanottavaisia niiden suhteen. Haastateltavat totesivatkin, että Parisuhteen palikat eivät ole itse tarkoitus ja osa-alueista voidaan keskustella ilman palikoiden konkreettista läsnäoloa.

Lähtökohtaisesti mä en näissä asiakastapaamisissa ja keskusteluissa, jos joku varaa ajan, ota näitä palikoita käyttöön, mut sit jos keskustelu etenee ja tulee vaan sellanen intuitio ja oivallus et tähän kohtaan vois nyt ottaa ne palikat, ehkä sellasissa tilanteissa jossa mä huomaan et pariskunnalla on aika hahmottomatonta ja se kiertää kehää se keskustelu. H2.

Erään kriisiparin kohdalla olin varautunut lähtemään liikkeelle palikoiden kanssa, mutta totesin sitten että ei todellakaan. Et jossain akuutissa kriisissä ne ei välttämättä toimi. Et se voi olla sitten liian sellanen kepeä tapa lähteä liikkeelle. Joku voi kokea jotenkin loukkaavana tai liian vähättelevänä, jos sä rupeet siinä jotain palikoita vetämään ekalla kerralla, et kyllä siinä pitää olla aistittavissa mikä se tilanne on. Mut pääsääntöisesti aika moneen ne toimii. H1

Sun pitää olla sen ihmisen elämän äärellä että eihän mitään välinettä tai menetelmää voi tuoda kaikille. Se vaatii hienovaraisuutta ja on kyllä yllättävän

intuitiivista, että miten ja minkä menetelmän vetäset sieltä repustas. Vai otatko mitään. H4

Että eihän tää oo silleen vaan, että laitetaan palikat paikoilleen ja sitten elämä hymyilee, että kyllähän se tarvii vähän semmosta... Se ei välttämättä kyllä auta, että palikat lähetetään kotiin... että kyllä keskusteleminen jonkun ulkopuolisen johdolla auttaa enemmän. Että eihän ne itsessään mitään tee tai auta, vaan se on apuväline. Jonkunlaisen halun ja tahdon sille avautumiselle se tarvii lisäksi ja tilan tai ajanottamisen. H7

No eihän kaikki halua työskennellä palikoilla (konkreettisilla apuvälineillä, toiminnallisilla menetelmillä). Et jos ihmiset on hirveen uupuneita ja on kaikenlaista sairautta ja ihan näkee että eivät ole kauhean vastaanottokykyisiä. Tai jos sä tuut et tsadaa tässä ois palikat jee! Niin ihmiset voi ärsyntyä, mutta se riippuu hirveesti siitä miten sä ne tuot. Mut jos kertoo niistä ensin vähän ja kysyy, että voitaisko kokeilla näitä, että jos nää auttais, niin vastaanotto voi olla ihan toinen. H3

6.2 Parisuhteen palikat konkretisoivat vaikeasti hahmotettavaa parisuhdetta

Haastatteluiden mukaan palikan väri on usein herättänyt kysymyksen; miksi esimerkiksi tunne palikalle on valittu keltainen väri. Väristä työntekijä on voinut aloittaa keskustelun, että minkä värin henkilö itse olisi palikalle laittanut ja mitä keltainen väri hänen mieleensä tuo.

Väristä on syntynyt hyviä keskusteluja, että miksi se on keltainen, mitä kaikkea siihen voisi liittyä. H3

Nämä värit, palikoiden muodot, valmiit kuvalliset diat jää visuaalisina niin hyvin mieleen, että ne on helpompi sisäistää. H4

Kaikki haastateltavat kokivat, että konkreettisina palikoina asiat tulevat enemmän tosiksi kuin vain kuultuina sanoina. Parisuhteen palikkatalo konkretisoi haastatteluiden mukaan selkeästi esimerkiksi sen, että suhde ei todennäköisesti vaikeuksissa kestäisi ilman kivi-jalkaa eli sitoutumista. Talo eli parisuhde romahtaisi, jos kivistä murentuisi alta kokonaan. Palikkatalon avulla tämän tilanteen on saanut demonstroitua parille ymmärrettävämmäksi.

tällä pystyy konkretisoimaan asioita jotka tapahtuu tai ei tapahtuisi. H6

Talo on auttanut konkretisoimaan myös suhteen monipuolisuutta ja positiivisia puolia. Se on auttanut yksilöä tai paria ymmärtämään, ettei heidän koko suhteensa olekaan ”täysin

mätä”, vaan työstämällä esimerkiksi seksuaalisuutta tai jotakin muuta osa-aluetta suhteessa, voi koko suhde alkaa voida paremmin.

voi nähdä, että tohon meidän pitää tarttua, mutta kun me tartutaan ja parannetaan ton palikan asioita ja tehdään jotain sen hyväksi, niin me parannetaan koko talon ilmapiiriä ja sitten siellä on parempi olla..H5

Jotta talo pysyy pystyssä ja terveenä, että siellä ei ole hometta eikä se sorru tai ala vajoamaan toisesta suunnasta, niin silloin jokaisella palikalla on oma merkityksensä. H1

Haastateltujen mukaan Palikkatalon näkeminen konkreettisesti on auttanut havaitsemaan ja ymmärtämään, kuinka palikat eli parisuhteen osa-alueet vaikuttavat toisiinsa. Mikäli valkoinen palikka on esimerkiksi taloudelliset huolet, voidaan konkreettisesti näyttää, kuinka läheisesti se vaikuttaa alapuolella oleviin tunteisiin, seksuaalisuuteen ja riitoihin.

Haastatellut toivat esiin Palikkatalon raamit, jotka tuovat turvallisuutta myös riitatilanteisiin, kun parit ymmärtävät, että suhteeseen kuuluu muutakin kuin huonoa. Vaikka riitatilanteessa tunteet sanoisivat toista, niin palikkatalon näkemisen ja asioiden käsittelemisen avulla voi olla helpompi jäsentää parisuhteen muitakin osa-alueita. Parisuhteen palikoilla työskenneltäessä esimerkiksi ryhmissä, asiakastyössä tai terapiassa jokaisella palikalla eli aiheella on oma kertansa. Järjestyksen tietäminen osaltaan auttaa ihmisiä valmistautumaan tuleviin aiheisiin henkisesti. Toisilla työntekijöillä on tapana käsitellä palikkatalo alhaalta ylöspäin järjestyksessä, toisilla taas siten, että asiakkaat itse saavat valita järjestyksen. Haastattelujen mukaan tämä on auttanut joitakin ihmisiä kypsyään vaikean aiheen käsittelemiseen. Palikkatalon kehikko, jossa teemat ovat selkeästi nähtävissä, on luonut turvaa ja ennakoitavuutta asioiden käsittelemiseen.

Se on sellanen hyvä runko ja dispositio, itelle ja asiakkaallekin. H5

Useampi haastateltava kertoi, että parisuhteen palikkataloa rakentaessa on parien ja yksilöiden kanssa pohdittu, mistä heidän talon rakentaminen on alkanut. Talon pohjana on saattanut olla rakkaus, kiintymys, intohimo tai ystävyys. Palikat herättävät pohtimaan suhdetta eri tavalla ja nostavat asioita esiin mahdollisesti totutusta tavasta poiketen. Keskustelua on herättänyt rakkaus palikan muoto ja sen valinta katoksi. Jos suhde perustuisi rakkaudelle, niin kuinka talo pysyisi koossa kolmion päällä. Entä jos rakkaus on tunne,

niin kuin usein ajatellaan, talo hajoaisi rakkauden loppuessa. Näiden konkreettisten esimerkkien ja kokeiluiden jälkeen ajatus siitä, että rakkaus on katto, joka suojaa alleen kaikki talon osat on saanut kannatusta. Myös ajatus siitä, että rakkaus jolla rakastamme toisiamme ei ole pelkästään meistä itsestämme lähtöisin olevaa rakkautta, vaan Jumalasta tai vanhemmiltamme on liikuttanut monia.

siitä on useamman kanssa tullut pohdintaa, että mistä se alkaa se teidän talon rakentaminen, onko siellä se rakkaus vai kiintymys vai mikä sinne pohjalle on laitettu. H4

monethan haluaisi lähteä siitä, että rakkaus on kaiken perusta, niin sit voi miettiä että mikä se on se kaiken perusta. H3

Kaikki haastatellut kokivat, että konkreettiset esimerkit ovat auttaneet pareja ja puolisoita ymmärtämään omaa tilannettaan paremmin. Parit ovat saaneet itse rakentaa palikoista talon ja katsoa, mitä tapahtuu, kun talosta poistaa palikan tai kaksi. Tämän työskentelyn pohjalta parit ovat voineet pohtia tai oivaltaa, miten heidän suhteeseen on vaikuttanut esimerkiksi puhumattomuus. Yksi haastatelluista kertoi käyttäneensä palikkataloa luottamusongelman havainnollistamiseen. Luottamuksen alkaessa rakoilla, koko talo alkaa horjua perustuksia myöten. Vaikka luottamus olisi romahtanutkin, talo on mahdollista rakentaa uudelleen, jos sitoutuminen kestää. Tämä johtuu kurkihirrestä, joka pitää talon kasassa, vaikka se meneekin vinoon. Tämän pari sai konkreettisesti kokeilla palikkatalolla.

Muutamat haastatellut kertoivat havainnollistaneensa asiakkaidensa kertomia tilanteita parille ymmärrettävämmäksi. Tämä oli haastateltujen mukaan saanut kiitosta pareilta ja yksilöiltä. Moni pari oli pohtinut tämän jälkeen suhteen hoitamisen tärkeyttä ja vaalimista uudella tavalla. Työskentelyn aikana parit ovat joutuneet pohtimaan kuinka paljon suhteen hoitamiseen on aikaisemmin nähty vaivaa tai onko suhteen asioihin kiinnitetty edes huomiota.

Kriisissä on hyvä olla talomalli, että ne huomaa, että parisuhteeseen kuuluu paljon osioita, että ei oo ihan itsestään selvää, että vaan ollaan yhdessä H1

6.3 Parisuhteen palikat oivaltamisen apuna

Parisuhteen palikkatalo materiaaliin kuuluvassa kortissa on tiivistetysti muutamia ajatuksia jokaisesta palikasta. Kun työntekijä on sanoittanut ja antanut palikalle joitakin merkityksiä, niin se on herättänyt kuulijassa itsessään jotakin. Hän on saattanut tunnistaa miten kyseinen osa-alue näkyy heidän parisuhteessaan vai näkyykö, mitä kyseinen asia hänelle merkitsee tai mitä tunteita siihen liittyy. Useamman haastateltavan mukaan parisuhteen palikat ovat auttaneet ihmisiä ymmärtämään ja hahmottamaan sanan parisuhde merkitystä paremmin, kun se on jaettu eri osa-alueisiin.

Varsinkin miehet ovat olleet tykästyneitä, että vitsi nythän tästä saa hahmoo tästä jutusta! Kun tän saa tälleen paloihin. H4

Haastatteluista ilmeni, että palikat ovat auttaneet hahmottamaan parisuhdetta laajemmin. Pariskunnan ilmoittaessa, että heidän vuorovaikutuksensa ei toimi lainkaan on ollut hyvä pysähtyä katsomaan muitakin palikoita kuin sanoja. Mitä muuta heidän talosta löytyy ja mikä siinä on hyvää. Aiheellista on ollut keskustella myös siitä mikä talossa toimii. Sen jälkeen on voitu keskittyä puhumaan vuorovaikutuksesta, joka ei toimi. Tämä on auttanut paria jäsentämään ja laajentamaan parisuhdettaan, kun ei ole jääty vain siihen mitä he ensin ovat tuoneet esille.

Kaikki haastateltavat korostivat, että parien kannalta on ollut merkityksellistä jo keskustelutilanteeseen pääseminen. Vielä paremmaksi tilanne on muuttunut, jos pari on kyennyt puhumaan ääneen omista valmiuksistaan, ajatuksistaan, mahdollisista peloistaan tai muista tunteista liittyen parisuhteeseen. Keskustelu siitä, että puolisoiden vahvuudet ovat erilaisia ja molemmat toivovat eri asioita, on saattaa auttaa ratkaisemaan parisuhteen ongelmatilanteita ratkaisevastikin.

Se inspiroi pariskuntia hahmottamaan mikä on heille tärkeää ja se avartaa ja mahdollistaa. H7

Ne vähän niin kun ruokkii ja kutsuu siihen keskusteluun. Ne hellästi pakottaa puhumaan suhteesta ja sanottamaan asioita. H4

Yksi haastatelluista oli kokenut, että ihmisten on ollut helpompi lähteä puhumaan palikan kautta esimerkiksi seksuaalisuudesta, koska silloin ei tarvitse puhua suoraan ihmiselle

itsestään vaan voi puhua palikalle tai palikan kautta. Palikka on toiminut ikään kuin siirtymänä ihmisten välillä, se on keskustelun ydin, jonka kautta ehkä kipeää, noloa tai vaikeaa asiaa on ollut helpompi käsitellä. Palikka on antanut mahdollisuuden siirtää parisuhteen toimimattoman seksielämän hetkeksi etäämmälle itsestä, jolloin objekti vaihtuu itsestä pois. Palikka on toiminut etäännyttäjänä, josta on sitten helpompi palata taas takaisin omaan suhteeseen.

sun ei tarvii puhua suoraan sille ihmiselle, eikä sen asiakkaan tarvii puhua suoraan työntekijälle vaan sä voit puhua sen palikan kautta. Se on semmoinen siirtymä, se on niin kun objekti, jonka välityksellä puhutaan kipeästä asiasta, se mikä voi tuntua nololta tai niin vaikeeltakin. H4

Muutamit haastateltavat kertoivat kuinka parilla oli jäänyt kypsymään eri palikoiden eli osa-alueiden vaikutukset toisiinsa ja havahtumista oli tapahtunut tapaamisten välillä.

Kun puhuit siitä rahan käytöstä ja mietin miten se vaikuttaa meidän seksuaalisuuteen, niin olen nyt havainnut, että se vaikuttaa mun seksuaalisuuteen haluttomuutena ja mieheni seksuaalisuuteen vähentämällä hänen aloitekykyään. H3

Haastatteluissa ilmeni, että vaikka asiakas ei kykenisi heti tapaamisessa sanottamaan työntekijälle tai puolisolleen mitä hän ajattelee, kokee tai tuntee, niin seuraavalla kerralla hän saattaa olla valmis ja palata asiaan.

Kaikki haastatellut olivat sitä mieltä, että Parisuhteen palikkatalo on auttanut oivaltaamaan, antamaan positiivistakin palautetta ja hahmottamaan asioiden syy-seuraussuhteita myös yli sukupolvirajojen. Yhden haastatellun järjestämässä tapahtumassa pari oivalsi, että he eivät olleet saaneet hyviä työkaluja parisuhteen käsittelyyn kotoa ja sen vuoksi monet tilanteet olivat olleet heille vaikeita.

Yks mies kertoi, että vanhemmat eivät puhuneet tunteistaan tai riidelleet, eivätkä tehneet mitään yhdessä. Me ollaan jouduttu itse rakentamaan kaikki ilman mallia, vitsi me ollaan oltu hyviä!

Haastatteluiden perusteella parisuhteen palikoiden avulla työskenneltäessä ihmiset ovat kokeneet saaneensa luvan ymmärtää itseään paremmin. Se, että ei ole kovin puhelias suh-

teessa ei tarkoita, etteikö suhde olisi tärkeä. Keskustelemista ja kuuntelemista voi kuitenkin harjoitella ja niissä voi kehittyä. On myös muita keinoja lähettää viestejä kuin pelkkä puhuminen. Palikkatyöskentely on antanut parille jo jonkin verran välineitä asioiden nimeämisen kautta ja keskusteleminen on helpottunut. Eräs vähäpuheinen mies sai sanottua vaimolleen palikkatyöskentelyn aikana rakkauden tunnustuksensa.

Mähän oon tehnyt näitä tekoja, kaikki nämä vuodet olen niillä yrittänyt osoittaa, että olet mulle tärkeä. H5

Parisuhteen palikoiden avulla asioista keskusteltaessa ja syvällisemmissä pohdinnoissa haastateltavien mukaan pariskunta saattaakin huomata, että vaikeat asiat liittyvät moneen palikkaan yhtä aikaa. Kun oikeita kysymyksiä tehdään eri tavoin ja useammassa eri kohdassa saattaa suojatumpikin aihe tulla käsittelyyn, kuten lähisuhdeväkivalta.

Myös palikoiden koko tulee usein keskusteluun, et voi vitsi mä haluaisin että tää olis isompi kuin tää, et hitsi kun nää on saman kokoisia. Osa just miettiikin, et sit ne laittaa siihen harjapalkkiin tai siihen kattopalkkiin, kun se koko on parempi. Et näkyis se miten ne meidän suhteessa tällä hetkellä on, että miten ne vaikuttaa.

Osa haastatelluista koki, että vapaasti valittavan valkoisen palikan kohdalla pareilla on lähtenyt viriämään keskustelua, joka ei välttämättä muuten olisi tullut keskustelun aiheeksi. Parisuhdekeskusteluissa kumpikin puoliso on saanut nimetä oman asian, joka vaikuttaa vahvasti suhteeseen esimerkiksi työ, harrastus, päihdeongelma, uskottomuus. Molemmat ovat voineet nimetä myös yhteisen tekijän kuten hoidettavat vanhemmat tai lapset. Valkoinen palikka on toisinaan nimetty myös homoseksuaalisuudeksi, jolloin pari on tuonut sen heti alkuun tiedettäväksi. Osan haastatelluista mukaan vapaasti valittava aihe on saattanut lisätä pareilla suhteen kokonaisuuden ymmärtämistä.

6.4 Parisuhteen palikoiden monet mahdollisuudet ja kehitystarpeet

Haastateltujen kokemuksista tulivat puheenaiheeksi vanhemmuuden, seurustelun ja uusimmat isovanhemmuuden palikat. Kaikki haastatellut kertoivat innostuneensa käyttämään parisuhteen palikoiden kautta muita palikka-materiaaleja. Osa haastatelluista oli soveltanut parisuhteen palikoita sisarussuhteisiin, ystävyyyteen ja työpaikan ihmissuhteisiin.

Yksi haastatelluista oli kokenut parisuhteen palikoiden auttaneen käsittelemään eronneen tai sinkun edellistä ja mahdollista tulevaa parisuhdetta.

Me katottiin sitä parisuhteen taloa siitä isän näkökulmasta H4

Ne kulkee helposti käsikädessä parisuhteen ja vanhemmuuden palikat H4

Parisuhteen palikat ovat innostaneet mua käyttämään kaikkia muitakin palikoita. Ja ne on johdattaneet muidenkin teemojen kuin parisuhteen ihmis-suhteiden käsittelyyn; vanhemmuuden kysymykset perheissä, isovanhemmuuden kysymykset, seurustelusuhteet nuoremmilla ihmisillä.H3

onhan ne johdattaneet miettimään että miten niitä vois käyttää vielä toisella tavalla ja miten niitä vois ottaa mukaan johonkin toimintaan osaksi H2

Useampi haastatelluista koki, että Parisuhteen palikoista oli muodostunut enemmänkin menetelmä, jonka kautta hän katsoi jokaista keskustelua ja valmistautui käymään keskusteluja. Yksi haastatelluista koki, että Parisuhteen palikat olivat hänellä näkymättömästi mukana ja tukivat yllättävissäkin tilanteissa käytäviä keskusteluja. Yksi haastateltu kertoi soveltavansa Parisuhteen palikkataloon ajatusta sen huoneissa liikkumisesta. Huoneissa liikkumisen kautta asiakas voi kokea ja tuntea fyysisesti mitä eri parisuhteen osa-alueet hänessä herättävät.

Parisuhteen palikkatalossa on niin paljon asiaa, että se on ajattelutapa myös, mulle se on enemmän kuin väline. H3

Mulle se on ehkä tullut myös sellaseksi menetelmäksi että kun se ei oo vaan se väline, se ei oo vaan se joku vaan siihen sisältyy tapa ajatella ja hahmottaa ja nähdä ylipäätään mikä se parisuhde on ja se parisuhteen kokonaisvaltaisuus. H6

että siinä on se kristillinen ihmiskäsitys sisälle rakennettuna ja niin kun se myös rakkauden kaksoiskäsitys on mun mielestä siinä. H6

Se on myös se, että miten itse näkee ja rupee osaa ajattelee ja miten kuulee ylipäätään kun ihmiset puhuu parisuhteestaan, että sä rupeet kuulemaan että miten sä rakennat sitä heidän kertomustaan siihen taloon että mikä kaikkee ja mihin. Mikä siellä painottuu...

Menetelmä sana tuntuu vieraalta koska tää on enemmänkin sellanen elämän näkönen ja jokaisella parilla erilainen. Ja se käsitys tästä muodostuu aina sen oman suhteen kautta. Kun lähdetään keskustelemaan pari porinoissa niin ne ei keskuste siitä mitä on sanottu vaan siitä mikä heidän elämässä on siinä kohtaa tärkeää ja olennaista sen kohdalla. H5

Parisuhteen palikkatalon teemoista voidaan keskustella myös erilaisina huoneina. Miten vapaasti huoneissa voi liikkua vai ovatko jotkin huoneet lukossa. Minkälaisia tunteita eri huoneet herättävät ja mistä tunteet voisivat olla kotoisin. H4

Haastateltavien mukaan Parisuhteen palikat -materiaalista toivottiin pienryhmä materiaali, jossa jokaisesta palikasta olisi puolitoista tuntia kestävä työskentely. Pienryhmä materiaali soveltuisi esimerkiksi yhden tai kahden kerran tapaamiseen. Haastateltavat kokivat hyväksi sen, että pienryhmä materiaalin avulla jokaisesta teemasta voi helpommin järjestää ihan omia iltoja.

Kaksi haastatelluista esitti kritiikkiä Parisuhteen palikoiden teoreettisen taustatiedon puutteesta. Tämä oli noussut esiin erilaisissa koulutustilanteissa, joissa kohderyhmänä olivat sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset. He olivat kaivanneet enemmän taustatietoa siitä, mihin palikat pohjautuvat ja minkälaista tutkimustietoa niiden taustalla on. Tästä johtuen toiveeksi muodostui oheismateriaalin saanti Parisuhteen palikoiden nettisivuille. Nettisivuille kaivattiin tietopohjaista materiaalia esimerkiksi parisuhteesta, vanhemmuudesta ja vuorovaikutuksesta. Nettisivuille toivottiin linkkejä, joissa kerrottaisiin mikä on ajankohtaista parisuhteissa ja myös alan uusia kirjoja. Niistä olisi hyötyä erityisesti Parisuhteen palikoiden käyttäjille, ohjaajille sekä kouluttajille. Ryhmissä ja asiakastapaamisissa työntekijä voisi kertoa linkeistä tai jakaa tulosten linkeistä, jotta aiheesta enemmän kiinnostuneet löytäisivät lisätietoa.

Yhdessä haastattelussa nousi esiin kaupungin neuvolatyöntekijän ja perhetyöntekijän mahdollinen tarve lisätiedolle. Mikäli asiakkaat kysyvät heiltä apua parisuhteen hoitamiseen, työntekijä voisi saada vahvistusta ja lisätietoa Parisuhteen palikoiden nettisivuilta. Muutama haastateltu pohti myös sitä mistä seurakunnan työntekijänä voisi hakea vahvistusta parisuhdetyölle ja omalle ammattitaidolleen. Työntekijä saattaa itsekriittisesti ajatella, ettei hän tiedä riittävästi parisuhteen hoitamisesta, paremman vuorovaikutuksen harjoittamisesta tai seksuaalisuudesta. Asiantuntija ei välttämättä halua mennä puhumaan omista uskomuksistaan ja tämä voi myös nostaa kynnystä käyttää Parisuhteen palikoita välineenä.

Kaikki haastatellut olivat sitä mieltä, että Parisuhteen palikat -materiaali vaatii jonkinlaisen esiyymmärryksen niiden käyttämisestä, ennen kuin niitä voi luontevasti käyttää asiakkaiden kanssa. Muutama haastateltu pohti pitäisikö koulutusta kehittää siten, että siinä olisi konkreettista tilanneharjoittelua enemmän, jotta niiden käyttämisen kynnys madaltuisi.

Kirkkohallituksen järjestämä peruskoulutus parisuhteen palikoista on ollut kätevä. Toki sen jälkeen pitää vielä työstää se aihe että ei se ihan sellasenaan ole riittävä. H4

Kaikki haastatellut kertoivat, että Parisuhteen palikoiden käyttöön ottamista saattaa estää työntekijän epävarmuus ja ennakkoluulot, jotka voivat johtua siitä, että ne koetaan vieraaksi ja niiden käyttö ei ole luontevaa.

Useammassa haastattelussa toivottiin Parisuhteen palikoiden nettisivuille kansiota, jonne palikoiden käyttäjiltä toivottaisiin uusia aluevaltauksia ja esimerkkejä kuinka he ovat parisuhteen palikoita käyttäneet. Silloin muiden kokeiluista ja hyvistä ideoista hyötyisivät monet käyttäjät. Erityisesti yksinäisille työntekijöille kansiota olisi apua. Kaksi haastateltua ehdottivat, että parisuhteen palikoiden käyttäjille ja kouluttajille tehtäisiin omat kansiot.

vois ihmiset kirjottaa ylös nettiin. Ja olis hyvä, jos olis ns. julkinen ja kouluttaja mappi. Hyvää kiertämään. H3

semmonen tietopankki, kun ihmiset on luovia ja lahjakkaita, niin se materiaali saatais nettiin. H7

kehitysidea, että nettiin saataisiin kuvannettua erilaisia tapoja käyttää palikoita ja minkälaisia kokemuksia on niiden käytöstä. Miten ne oikeasti toimii. Virikepalsta et hei mä kokeilin tällästä, tää oli hyvä juttu! H2

Yhdessä haastattelussa tuli esiin, että parisuhteen palikat -materiaalista on tehty televisio-ohjelma, joka on katsottavissa uusilla Parisuhteen palikat -nettisivuilla. Jokaisen palikan aiheesta on oma ohjelmansa. Tämä liittyi Parisuhteen palikoiden ja parisuhdeasioiden media näkyvyyden lisäämiseen, joka on kirjattu hankkeen tavoitteisiin. Myös Kotivinkki-lehden kanssa oli sovittu, että lehti kirjoittaa juttuja parisuhteen palikat sisältöteemoista ja järjestää parisuhdeaiheisen lukijaillallisen yhdessä Kirkkohallituksen parisuhdetyöstä

vastaavan työntekijän kanssa. Bloggari Olga Temonen on kiinnostunut myös kirjoittamaan parisuhdeasioista blogissaan ja Parisuhteen palikat ovat saaneet näkyvyyttä myös sitä kautta.

6.5 Palikkakohtaisia kokemuksia

Sitoutumisen palikka on haastateltavien mukaan auttanut keskustelemaan suhteen pelisäännöistä ja niihin sitoutumisesta. Esimerkiksi siitä kuinka puoliset sitoutuvat rahan käyttöön yhteisesti sovittuihin sopimuksiin ja toisen toiveisiin. Kuinka paljon sitoutumattomuus näihin sopimuksiin rahan käytössä vaikuttaa riitelyyn ja sen määrään. Haastateltavien mukaan on myös merkityksellistä huomata, kuinka ihmiset ymmärtävät oman sitoutumisen tason tai määrän. Ovatko he sitoutuneita enemmän ulkoisesti esimerkiksi yhteisen pankkilainan myötä vai henkisesti ilman mitään ulkoisia merkkejä. Sitoutumisen palikka on voinut paljastaa, että puoliset ovat sitoutuneet suhteeseen hyvin eri tavoin. Yksilökeskusteluissa on myös noussut esiin kuinka vaikeaa sitoutuminen on monille ihmisille ja epäily siitä, että se on nykyihmiselle vaikeampaa kuin ennen. Palikkatalon kautta keskusteltaessa monet ihmiset ovat kiittäneet siitä, että kivijalaksi on valittu sitoutuminen. Näin se kiinnittää vaikeaan asiaan huomiota, rohkaisee ja antaa luvan puhua sitoutumisesta ja siitä, kuinka se luo turvaa parisuhteelle.

Mutta tää että nää kolme vahvoja tunteita herättävää värisiästä palikkaa ovat suoraan ton sitoutumisen päällä, niin jos se sitoutuminen rakoilee niin mä en uskalla olla totta ja näyttää tunteitani enkä mä uskalla heittäytyä tähän suhteeseen nauttimaan seksuaalisuudesta vaan mä oon varpaillani ja pidätelen enkä mä uskalla olla reilusti eri mieltä, jos mä joudun pelkäämään että se toinen siitä lähtee. Et se vahva sitoutuminen, se vahva tieto et me ollaan samalla puolella ja mä voin olla totta niin se vapauttaa mut elämään näillä alueilla myöskin vapaammin. H5

Tunne palikan kohdalla haastateltujen mukaan on keskustelu siitä tuovatko tunteet iloa elämään ja osaako henkilö itse tunnistaa omia tunteitaan. Tunteiden tunnistamisen vaikeus on ollut puhuttelevaa. Keskustelu on usein johtanut sen pohtimiseen ovatko kaikki tunteet sallittuja omassa elämässä ja salliiko kaikkia tunteita puolisolleen.

Seksuaalisuus on kaikkien haastateltujen kokemuksen mukaan melko arka asia ja siitä voi olla hankala lähteä keskustelemaan vieraiden kanssa. Seksuaalisuus palikka on auttanut myös työntekijää puhumaan seksuaalisuudesta, jos se on tuntunut hankalalta. Seksuaalisuuden puheeksi ottoa on helpottanut se, että seksuaalisuus palikka on osa parisuhteen palikkataloa. Se on tehnyt asiasta hyväksyttävän ja normaalin. Sen paikka osana taloa on antanut luvan keskustella seksuaalisuudesta sekä työntekijälle että asiakkaille. Palikkatalo on auttanut pariskuntaa näkemään, että seksuaalisuus onkin vain osa parisuhdetta eikä seksin toimimattomuuden vuoksi välttämättä halutakaan lopettaa koko suhdetta

Riidat palikan nimestä on syntynyt keskustelua, että voisiko nimi olla ristiriidat tai erimielisyys. Mitä riidat sanana kullekin merkitsee ja sisältääkö se myös henkisen ja fyysisen väkivallan. Siitä missä vahingoittavan riitelyn ja rakentavan riitelyn raja kulkee, on herättänyt paljon pohdintaa. Näiden selventäminen ja ääneen puhuminen on vähentänyt väärinkäsityksiä, pelkoja ja häpeääkin. Pareja usein hävettää, että he riitelevät. Monet ajattelevat vieläkin, että riitely tekee ihmisestä tai suhteesta huonon. Riidat palikka on auttanut käsittelemään parisuhteen vaikeuksiin ja ongelmatilanteisiin liittyviä asioita siten, että palikan kautta keskusteltuna erimielisyyden herättämät tunteet ovat tasaantuneet. Työntekijöiden kokemuksen mukaan keskustelu siitä luoko suhteen turvallisuus ja rakkauden kokeminen mahdollisuuden riitelylle tuo syvyyttä keskusteluun enemmän kuin se mikä kaikki toisessa suututtaa. Keskeistä parille on voinut olla niiden tekijöiden nimeäminen miksi suhteessa riidellään.

Vihreän teot palikan kohdalla on haastateltavien mukaan keskusteltu hyvistä ja huonoista teoista; mitä ne kullekin ovat. Teot ovat liittyneet usein arkipäivän pieniin valintoihin, kuten mitä kaupasta ostetaan tai mitä jätetään ostamatta. Monet puoliset eivät tiedä pitävätkö he samoista asioista ja teoista. Kysymys siitä, ovatko puoliset kertoneet toisilleen mitä he haluaisivat toisen tekevän tai jättävän tekemättä, on usein saanut puoliset myöntämään, ettei näin ole tapahtunut. Moni pari on pohdiskellut, että pitäisikö puolisolle tehdä sitä, mitä itse toivoisi itselle tehtävän vai pitäisikö hänelle tehdä jotakin mitä hän toivoisi. Teot palikka on auttanut pareja ottamaan esille myös lähisuhdeväkivallan, vaikka siitä ei ole kerrottu riidat palikan kohdalla.

Parisuhteen palikat -materiaalin mukaan kysytään: mitkä väärät tai huonot teot nakertavat suhdettanne? Kysymys on ehkä murtanut yllättäen jäätä ja vaikeasta asiasta on tullut sanottua jotain. H6

Tutkimuksen mukaan sanat palikan kohdalla on ollut luontevaa keskustella minkälaisista sanoista puoliset pitävät, mitkä ovat lempisanoja ja mitkä sanat ovat kiellettyjen listalla. Usein parit pohtivat mitä sanoja olisi hyvä käyttää, jotta toinen tulisi vastaanottavaiseksi tai ymmärtäisi paremmin. Työskentelyn avulla parit ovat havainneet, että väärinkäsitykset ja loukkaantumiset aiheutuvat usein tahattomista tai tahallisesti väärinkäytetyistä ja ymmärretyistä sanoista. Kaikkien haastateltavien mielestä teoista ja sanoista parisuhteessa on yleisesti totuttu puhumaan enemmän kuin muista aihealueista.

Mies kysyi vaimoltaan, että miten mun pitäis puhua, että sä ymmärrät? Vaikka mä mitä sanon, niin et kuule. H1

Ihminen voi puhua paljon parisuhteen pienistä asioista tietämättä, että hän puhuu parisuhteesta. Noi palikat voi herättää sen ymmärryksen, että näin paljon asioita kuuluu parisuhteeseen ainakin. H3

Valkoinen palikka on herättänyt tutkimuksen mukaan keskustelua ystävien ja sukulaisten merkityksestä, siitä kuinka paljon heidän kanssaan vietetään aikaa ja millä tavalla. Puheksi ovat tulleet voimaannuttavat ja tukea antavat suhteet, mutta myös voimaavievät ja taakoittavat suhteet. Parisuhteissa, joissa on lapsia valkoinen palikka on haastateltujen mukaan usein lapset, työ tai harrastukset. Parin vaikeutena on saattanut olla yhteisen ajan vähyys lastenhoitovaikeuksien, vauva-ajan tai lasten sairasteluiden vuoksi. Myös lasten murrosikä, erityislapsen tai erimielisyydet lasten kasvatuksesta ovat nousseet keskusteluun.

Todellisuudessa toiset palikat ovat liian isoja ja siksi toiset palikat ovat näivettyneen liian pieniksi tai toiset ovat vasta rakenteilla. Esim. jos valkoinen palikka työ vie liian suuren osan talon tilasta, näivettyy yhteiset teot ja sanat pieniksi sekä läheisyys todennäköisesti riidat taas kasvaa suuremmaksi. H5

Yksi haastatelluista kertoi, että valkoinen palikka on ollut ero, joka on vaikuttanut suhteen lisäksi itseen ja koko elämään. Parin tai yksilön kanssa erotilanteissa on mietitty mikä suhteessa toimi, millä tavalla parisuhde kariutui, mikä osa siinä oli kipeää eikä toiminut. Eron kokeneiden kanssa on pohdittu mitä uutta oman kasvun myötä voisi saada omaan elämään tai tuoda mahdolliseen uuteen suhteeseen. Haastatteluiden mukaan valkoinen

palikka on auttanut pareja keskustelemaan myös toisen puolison tai molempien päihdeongelmasta. Palikan kautta puhuminen vaikeasta aiheesta on mahdollisesti laskenut kynnystä. Talon avulla on voitu konkreettisesti katsoa mihin kaikkeen päihdeongelma suhteessa tai omassa elämässä on säteillyt.

Valkoinen palikka on herättänyt keskustelemaan myös omasta Jumalasuhteesta, uskosta, hengellisyydestä ja elämän arvoista. Jotkut yksilöt ovat kertoneet rukoilleensa parisuhdekriisin aikana, että kaikki korjaantuisi. Parit pohtivat usein myös eksistentiaalisia kysymyksiä parisuhdekriisin aikana, kuten miksi olen olemassa, onko kohtalo minua vastaan ja miksi minulle kaiken tämän jälkeen käy näin. Haastateltavat kertoivat joidenkin yksilöiden kokeneen, että parisuhdekriisi on ollut todiste Jumalan olemassaolosta tai olemassa olemattomuudesta. Parisuhteen vaikeudet olivat virittäneet haastateltujen mukaan parit pohtimaan myös vaikeuksien tarkoitusta elämässä yleensä.

Haastateltavat kertoivat, että valkoisen palikan kautta parit ovat pohtineet oman tai yhteisen elämän arvoja ja asenteita. Parit ovat nimenneet asioita, jotka ovat olleet elämässä ja suhteessa tärkeitä. Työ on saattanut viedä liian suuren osan talon tilasta ja parin yhteiset tekemiset sekä keskustelut ovat jääneet pieniksi. Valkoinen palikka on nostanut joissakin parikeskusteluissa esiin uskottomuuden, vaikka siitä olisi kulunut jo kauan aikaa. Uskottomuus on saattanut muuttaa suhteen luottamuksen ohuemmaksi ja sen aisaparina anteeksiannon. Uskottomuuden ollessa talon keskipisteenä on konkretisoitunut hyvin sen vaikutus kaikkiin parisuhteen osa-alueisiin.

Luottamus palikan kohdalla haastatellut kertoivat, että asiakkaat ovat kokeneet hyväksi keskustella omasta luottamuksen tunteesta, siitä miten luottaa ihmisiin vai luottaako. Pysyykö esimerkiksi luottamaan, että puoliso hoitaa sovitut asiat ja johtuuko mahdollinen luottamuspulla itsestä. Toisaalta toisen tekemiset tai tekemättä jättämiset ovat saattaneet ohentaa luottamusta väliaikaisesti. Muutama haastateltu kertoi nähneensä kuinka keskustelut tai luottamusta palauttavat teot ovat korjanneet tai rauhoittaneet suhteen tilannetta.

Tän avulla on ollut helpompi käsitellä uskottomuuskriisiä tän luottamuspalikin kanssa. Että välillä niin kun mistä tahansa asiasta voi epäillä toista, vaikka ei olis mitään syytäkään ja koen että palkki ohenee ja ohenee mutta sitten taas mä tajuun että mä olinkin ihan väärässä ja se alkaa palautuu. Meidän kaikki arkiset asiat vahvistaa luottamusta tai syö sitä, että se on vähän

elävä se palkki. Mutta vaikka se olis romahtanutkin, niin tää talo on mahdollista rakentaa uudelleen, jos meidän sitoutuminen kestää. H5

Haastateltujen kokemusten mukaan on havaittu tärkeäksi, että parisuhteen palikkatalossa on nimettynä anteeksianto. Se on viestittänyt, että anteeksianto kuuluu tärkeänä osana parisuhteeseen ja siihen on mahdollisuus tarttua. Ohjaajallekin tämä on antanut mahdollisuuden kertoa mitä anteeksiantamisella tarkoitetaan ja mikä merkitys anteeksipyyttämisellä voi yksilölle olla. Keskusteleminen siitä, koska ja miten parit haluaisivat heiltä pyydettävän anteeksi, on ollut usein aivan vieras aihe monille.

Haastateltujen mukaan anteeksiantamisen vaikeuden tai mahdottomuuden pohtiminen on haastanut pareja käymään läpi omia kokemuksiaan sekä lapsuuden perheen mallia. Keskusteluissa sen esiin nostaminen, miten anteeksianto tai anteeksiantamattomuus vaikuttavat rakkauteen, on koettu tärkeäksi. Kriisiparien kohdalla erityisesti pintaan on noussut kysymys; miten jatketaan tästä eteenpäin ja onko vielä anteeksiantoa olemassa.

Yksi pariskunta, joka oli ollut 31 vuotta naimisissa sanoi että nää isot palikat on tärkeitä, että niihin pitäis satsata (rakkaus, sitoutuminen, luottamus ja anteeksianto) että jos ei se sitoutuminen ole kunnossa, niin eihän se talo pysy kunnossa ja jotta me voidaan elää yhdessä niin me tarvitaan sitä rakkautta ja anteeksiantoa. H7

Ryhmäkeskusteluissa on haastatteluiden mukaan herännyt mielenkiintoista keskustelua Rakkauden palikan sisällöistä. On keskusteltu siitä, mitä rakkaus on, mitä parisuhteen rakkaus pitää sisällään ja miten rakastan toista. Rakastanko esimerkiksi rahalla, teoilla, läheisyydellä, sanoilla vai myötäilemällä toista. Haastatellut kertoivat, että moni on sanonut, ettei ole tullut aikaisemmin ajatelleeksikaan, että rakkautta voi olla niin monenlaista ja kokemukset rakkaudesta niin erilaisia. Esimerkiksi rakkauden sanoittaminen tekoina; puiden pilkkomisena, talon rakentamisena, kodista huolehtimisena ja yhteisten lasten hoitamisena on huojentanut pareja ymmärtämään, rakastammehan me toisiamme. Ymmärryksen lisääntyminen sekä itseä että puolisoa kohtaan on kasvattanut toisen kunnioitusta ja vahvistanut kiintymystä.

Ja jos palikkatalo perustuisi Rakkaudelle, niin miten se pysyisi koossa tuon kolmion päällä? Miten sitten se, kun ajatellaan että rakkaus ei ole tunne. Että se on paljon enemmän, se on kaikissa noissa palikoissa niiden puun syissä. H6

Kaksi haastatelluista toi esiin, että Parisuhteen palikoiden kautta parit ovat tehneet tärkeitä huomioita siitä, että roolit ovat olleet parisuhteessa aivan eri tavalla kuin mitä yleensä ajatellaan. Mies on voinut olla tekevämpi ja keskustelevampi osapuoli ja naisen on ollut vaikea näyttää tunteita ja keskustella asioista. Palikkatyöskentelyn avulla on syntynyt ahaa elämyksiä ja tärkeitä huomiota puolisoitten kesken. Kun toinen on hyvä tai vahvoilla jonkun ominaisuuden kanssa niin toinen on parempi jossain muussa asiassa. Puolisoiden on lopulta pitänyt myöntää, että ovat melko tasavertaisia taidoissaan ja täydentävät toisiaan. Haastatteluiden mukaan Palikkatalon avulla on voinut hahmottaa ja huomata selvemmin sen, että parisuhteen roolit ovat tai eivät ole tasapainossa.

Parisuhteessakin voi olla roolit aivan eri tavalla kun mitä yleensä ajatellaan ja yksilö kokee tunteet eri tavalla ja toisen on vaikeampi puhua kuin toisen. H5

Ja tuohan se sit ymmärrystä puolin ja toisin, että ne on eri asioita kummallakin ne vahvuudet ja varmaan eri asioita mitä toivoo ja mitä ilmaisee. H7

Kaikki haastatellut toivat esiin kiittollisuutensa Parisuhteen palikat -materiaalista ja sen joustavuudesta. Se on ollut heidän kokemuksensa mukaan avulias apuväline parisuhteen kysymysten käsittelyssä ja antanut tarvittavaa kokemuseräistä tietoa parisuhteesta. Osa haastatelluista kehui, kuinka palikat ovat antaneet heille työntekijöinä positiivista asennetta ja toivoa joskus vaikeidenkin kysymysten keskelle.

Se antaa ihmiselle arvon ja voin ajatella että työntekijät ollaan toivon viejiä. Että on positiivisuus ja toivon näkökulma kun ei tarvii jäädä junnaamaan! Ja ne ahaa elämykset on tässä systeemissä se juttu ja mikään ei ole kiellettyä. H3

Kun parisuhde on viisaudella rakennettu, on käytetty kaikki ymmärrys ja viisaus mikä on saatavilla. Ei tarvii ajatella, että sen pitäis tulla omasta päästä. On paljon opetusta parisuhteen rakentamisesta ihan niin kuin rakentamisesta. Tässä kohtaa on viisasta käyttää hyödyksi ja ottaa onkeensa siitä mitä joku on oivaltanut, että ei tarvitse tehdä samoja rakennusvirheitä, kun moni joutuu tekemään, kun ei viitti nähdä vaivaa. H5

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Parisuhteen palikat toimivat tutkimukseni mukaan hyvin näkymättömien ja vaikeasti ymmärrettävien parisuhteen asioiden konkretisoinnissa. Parisuhteen palikoilla voidaan konkretisoida parisuhteen syy-seuraussuhteita sekä parisuhteen nykytilaa. Palikat mahdollistavat suhteen tarkastelun myös eri aikoina. Parisuhteen palikat jäsentävät yksilölle tai parille parisuhteen kokonaisvaltaisuutta sekä eri osa-alueiden suhteita toisiinsa.

Kuva 2: Palikkatalo

Se mikä meille on ollut tosi tärkeä juttu, niin me ollaan sanotettu tossa se, mitkä meidän mielestä on parisuhteen keskeisimmät ikään kuin elämän alueet ja ne tiettyyn suhteeseen, suhteessa toisiinsa. (Työryhmän jäsen)

Parisuhteen palikat on koettu tutkimuksessani paljon muuksikin kuin keskustelunavajaksi. Ne ovat avuksi ja tueksi työntekijälle, yksilöille ja pareille parisuhteen kysymysten puheeksi ottamisessa, ymmärtämisessä, hahmottamisessa, nimeämisessä ja keskustelun syventämisessä. Parisuhteen palikat -materiaali sopii hyvin vaikeiden asioiden käsitteilyyn. Tilanteissa, joissa kaikki keinot tarvitaan käyttöön. Työntekijöiden mukaan pelkkä keskusteleminen ei ole yhtä tehokasta. Parisuhteen palikoiden avulla ihmisten on ollut

helpompi havaita myös parisuhteen hyvätkin puolet. Suhteissa ei ole vain ongelmia, siellä on myös hyviä rakennusaineita.

Valkoinen palikka sai tutkimusvastauksissa paljon huomiota. Työryhmä on ollut viisas jättäessään taloon palikan, jonka saa itse nimetä. Aineistoista käy ilmi, että sama pari on saattanut antaa valkoiselle palikalle useitakin eri merkityksiä. Toisille pareille valkoinen palikka ei ole ollut erityisen tärkeä. Valkoinen palikka on nostanut esiin vaikeita teemoja kuten uskottomuuden, mutta usein se on kuvannut jotakin toimimatonta, parisuhteelta aikaa vievää asiaa tai ihmistä kuten työtä, harrastusta tai ystäviä. Puolisot ovat voineet olla siitä eri mieltä, samaa mieltä tai eivät välttämättä ole tiedostaneet asiaa heti. Toinen puoliso on saattanut esimerkiksi ajatella, että hänen alkoholin käyttönsä ei vaikuta parisuhteeseen, mutta työskentelyn jälkeen hän on ymmärtänyt sen vaikuttavan kaikkiin parisuhteen osa-alueisiin. Palikoilla voi havainnollistaa sitä, että kaikki asiat vaikuttavat kaikkien. Parisuhteen palikkatalon ikkuna tai valkoinen palikka voi symboloida myös itseä, jonka hyvinvointi vaikuttaa koko parisuhteeseen. Valkoisen palikan kautta oli päästy sellaisiin keskusteluihin käsiksi, joihin ei olisi muuten päästy.

Tutkimukseni mukaan haastateltavat eivät olleet kaivanneet Parisuhteen palikkataloon lisää palikoita. Todennäköisesti valkoiseen palikkaan on liitetty ja sisällytetty puuttuneita osa-alueita, kuten työryhmä oli suunnitellutkin. Muutama haastateltu totesi, että palikat ovat usein parien mielestä heidän parisuhteessaan erikokoisia suhteessa toisiinsa kuin Parisuhteen palikkatalossa. Tämä ei kuitenkaan välittynyt varsinaisena välineen kehitystarpeena, vaan enemminkin mielenkiintoisena pohdintana. Parisuhteen palikat -materiaaliin kuuluva tehtävä ”laita parisuhteen palikat paikoilleen” vastaa tähän tarpeeseen melko hyvin.

Kokemukseni mukaan parisuhde asioista puhumiseen liitetään herkästi vähättely, että puhuminen ei auta mitään. Palikkatalon rakentamisen avulla puhumisen voi jättää painoarvoltaan vähäisemmäksi ja keskittyä konkreettisten esimerkkien avulla havainnollistamaan parisuhteen tilaa. Silloin asioita voi nähdä hieman toisesta näkökulmasta. Matalan kynnyksen väline auttaa ihmistä ensin puhumaan yleisesti parisuhteesta ja siirtymään sitten yksityisempään aiheeseen. Syvemmät teemat voivat tulla esiin tai peilautua yleisen tason keskustelun kautta. Parisuhteen palikat antavat mahdollisuuden käsitellä monisäikeistä ja abstraktia parisuhdetta ymmärrettävämmän kokoisissa paloissa. Asiakas voi

puhua Parisuhteen palikkatalon yksittäisestä palikasta kerrallaan esimerkiksi teoista tai sanoista. Rakentamalla voi myös kertoa toiveensa tai parannus ehdotuksensa, mikäli puhuminen on vaikeaa.

Kontulan (2009) mukaan parisuhteen seksuaalisuudessa ilmenevät ongelmat johtuvat usein suhteen vuorovaikutuksen ongelmista. Myös Junkkarin & Junkkarin (2006) mielestä parisuhteen seksuaaliset ongelmat ilmaisevat puolisoiden keskusteluyhteyden vaikeuksia. Parisuhteen intiimein alue seksuaalisuus tulee esiin monesta eri suunnasta käsiteltäessä Parisuhteen palikoita. Keskusteleminen omista tunteista, haluista ja peloista lisäävät puolisoiden itsetuntemusta, joka vaikuttaa myös seksuaalisuuteen. Työskentelyn avulla pari saa keinoja esimerkiksi vuorovaikutussuhteen parantamiseen, tunteiden tunnistamiseen ja ristiriitojen ratkaisemiseen. Parantunut keskusteluyhteys ja rakentavampi tapa käsitellä ristiriitoja lisäävät läheisyyttä, mikä parantaa parin kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Parisuhteelta usein odotetaan romanttista rakkautta. Parisuhteen palikkatalo keikauttaa romanttisen rakkauden ihanteen pääläelleen. Rakkaus onkin suhteen päämäärä eikä ensimmäinen jolle suhde rakennetaan. Uskottomuus ja rakkaus eivät ole toistensa vastakohtia, mutta uskottomuus ja sitoutuminen ovat. Uskottomuus ei tarkoita rakkaudettomuutta vaan sitoutumattomuutta tai sitoutumisen vajetta. Uskottomuus parisuhteessa johtaa luottamuksen menettämiseen eikä petetty osapuoli koe enää itseään rakastetuksi. Uskottomuus tekona ei silti välttämättä romuta koko suhdetta, mikäli molempien sitoutuminen suhteeseen on vahvaa. Markman & Stanley & Blumberg (1997) korostavat puolisoiden omistautumista suhteelle sekä tahtoa asettaa parisuhde etusijalle ja suojella suhdetta ulkopuolisilta houkutuksilta, keinona vahvistaa sitoutumista ja suhteen kestämistä vaikeuksissakin.

Ilman luottamusta talo ja parisuhde hajoaisivat, mutta sen voidaan rakentaa uudelleen. Luottamuksen kurkihirsä nojaa kaikkiin muihin parisuhteen tekijöihin. Palikat ovat auttaneet sen jäsentämisessä, mutta tuoneet rinnalle myös anteeksiannon merkityksen. Parisuhteen palikkatalossa rakkaus tarvitsee tuekseen luottamusta ja anteeksiantoa. Tämä huomio voidaan katsoa Parisuhteen palikat -materiaalille ansioksi. Kolme parisuhteen keskeistä asiaa; sitoutuminen, luottamus/anteeksianto ja rakkaus erottuvat parisuhteen talossa jo muotonsa ja sijoittumisensa kautta.

Aikaisemmissa tutkimuksissa Markman & Stanley & Blumberg (1997) ja Erkkilä (2009) sekä Litmala (2003) ovat todenneet, että sitoutuminen on tahtotila, joka näkyy myös uskollisuutena ja panostamisena parisuhteeseen. Sitoutuminen on keskeinen tekijä parisuhteen pysyvyydessä ja onnellisuuden vaalimisessa. Parisuhteen palikat -materiaalissa käsitellään sitoutumisen monitasoisuutta, erilaisia sitoutumisen asteita ja vaikutusta palikkatalon muihin osa-alueisiin. Sitoutumisen vaaliminen parisuhteissa on myös osa kristillistä avioliittokäsitystä. Erkkilän (2009) tutkimuksen nuorten parien odotuksena oli, että kirkko pitäisi esillä elinikäisen parisuhteen arvoa. Parisuhteen palikat -materiaali vastaa näihin odotuksiin.

Parisuhteen palikoiden avulla voidaan vastata Määtän (2000, 9-13) kartoittamiin kahdeksaan ratkaisumalliin parisuhteen säilymiselle. Keskusteleminen palikoiden avulla puolisoiden erilaisista odotuksista, vahvuuksista ja peloista parisuhteen osa-alueilla tukee puolison erilaisuuden hyväksymistä sekä puolisojen muuttumista. Palikoiden avulla suhteen eri vaiheiden ja muutosten konkretisointi saattaa myös selkiyttää syiden ja seurausten ymmärtämistä. Matalan kynnyksen välineenä jo pelkkä Parisuhteen palikkatalon katseleminen saattaa houkutella paria kysymään ja keskustelemaan avoimemmin siitä, mikä osa-alue parisuhteesta kaipaisi uudelleen elävöittämistä. Pysähtyminen omien ja puolison ajatusten sekä toiveiden kuuntelemiselle on edellytys puolison odotuksiin vastaamiselle ja auttaa myös ennaltaehkäisemään kyllästymistä parisuhteessa. Parisuhteen palikat -materiaalin kysymyksillä tekojen ja sanojen merkityksestä parisuhteessa, herätellään puolisoita pohtimaan toisen kunnioittamisen ja arvostamisen tärkeyttä suhteen hyvinvoinnille. Määtän tutkimuksen mukaan erityisesti pitkissä parisuhteissa tulisi pyrkiä estämään toisen unohtaminen ja huonosti kohteleva puheissa ja teoissa. Parisuhteen onnellisuuden saavuttamiseen ratkaisuvina ovat myös parisuhteen kommunikointitaitojen vaaliminen ja ristiriitojen ratkaiseminen rakentavasti. Parisuhteen palikoiden avulla voidaan tukea kaikkia näitä taitoja keskustelemalla ja harjoittelemalla esimerkiksi aktiivista kuuntelemista. Mielenkiintoista on, että Määtän tutkimuksen tulos: sitoutuminen ja aktiivinen päätös rakastaa pitävät parisuhteen onnellisena. Parisuhteen palikkatalon malli vastaa tätä tulosta erottamalla tahtomisen ja sitoutumisen rakastamisen tunteesta, mikä korostaa parisuhteen hoitamisen tärkeyttä.

Tutkimuksessani ilmeni, että parit halusivat apua esimerkiksi huonosti toimivaan vuorovaikutussuhteeseensa. Ranssi-Matikaisen (2012) tulosten mukaan toimimattomassa parisuhteessa toteutetaan usein alistamiseen pyrkiviä vallankäytön malleja, jotka heijastuvat negatiivisesti erityisesti puolisoiden väliseen vuorovaikutukseen ja yhteyden kokemiin. Parisuhteen palikoiden kanssa työskennellessä Ranssi-Matikaisen nostamat kysymykset parisuhteen rooleista, vallankäytöstä ja puolisoiden erilaisista odotuksista, tulevat melko luontevasti esiin. Parisuhteen palikkatalon avulla tuetaan puolisoita kertomaan toisilleen omista tarpeistaan ja odotuksistaan parisuhteelle. Kun parin kanssa päästään keskustelemaan puhumisen ja kuuntelemisen vaikeudesta ja siitä mitkä tekijät sitä vaikeuttavat, voidaan päästä keskustelemaan kaiken takana vaikuttavasta vallankäytöstä. Parisuhteen palikkatalon eri osa-alueiden vaikutus toisiinsa nostaa esiin parisuhteen vallankäytön, omaksutut roolit ja erilaiset odotukset sekä toiveet. Keskustelu palikoiden avulla voi olla helpompaa ja avoimempaa kuin pelkästään kysyttäessä suoraan esimerkiksi parisuhteen vallankäytöstä.

Parisuhteeseen liittyvä laatuajattelu ja itsensä toteuttaminen, josta Jallinoja (2000) puhuu omassa tutkimuksessaan, näkyi tutkimuksessani myös jonkin verran. Haastatteluiden kautta ilmeni, että mikäli puoliso ei ollut riittävän puhelias, hänen rakkautta ja suhteen arvostamista epäiltiin. Vaikuttaa siltä, että rakastavalle ja hyvälle puolisolalle on usein asetettu näkymättömät laatuksiteerit. Niitä on kuitenkin lähes mahdotonta täyttää, mikäli niistä ei keskustella puolison kanssa. Laadukkaalta parisuhteelta saatetaan odottaa läheisyyttä, arvostusta ja onnellista yhteistä aikaa. Samaan aikaan molemmat tai toinen puolisoista pyrkii toteuttamaan itseään työn, lasten, harrastusten ja ystävien kautta. Tutkimuksessani ilmeni työntekijöiden kokemusten kautta parisuhteelle asetettujen odotusten ja todellisuuden välinen ristiriita. Tutkimuksessani on samoja piirteitä kuin Määtä (2002) tutkimuksessa, naisten ja miesten parisuhteelleen kohdistamien odotusten suhteen. Haastatteluiden kautta vaikutti siltä, että naiset odottavat parisuhteeltaan miehiä enemmän ja ilmaisevat tyytymättömyyttään miehiä herkemmin.

Asiakkaiden avun hakemisen syyt eivät olleet tutkimukseni haastattelukysymysten joukossa, kuten Rannan (2003) ja Kivekkään (2003) tutkimuksissa. Tämän vuoksi en haastattelujeni perusteella voi syvällisemmin verrata avun hakemisen syitä. Ulkopuolisen avun hakeminen kertoo kuitenkin jo kiinnostuksesta omaa tai parisuhteen hyvinvointia

kohtaan. Tutkimukseni tulosten pohjalta ilmeni, että erilaisia kriisejä, seksuaalisuutta, lähisuhdeväkivaltaa, uskottomuutta sekä päihteiden käyttöä on käsitelty parisuhteen palikoiden kautta. Muita avun hakemiseen johtaneita syitä tulosten perusteella olivat keskinäinen puhumattomuus, yhteisen ajan vähyys, kotitöiden ja lastenhoidon epätasapuolinen jakaminen ja työn aiheuttamat ongelmat. Rannan tutkimuksen kanssa yhteneväisiä avunhakemisen syitä olivat keskusteluvaikeudet, seksuaaliset ongelmat ja psyykkinen väkivalta. Tutkimukseni tulosten perusteella keskusteluapua hakeneiden parien syyt ovat melko samankaltaisia Kivekkään tutkimuksen kanssa. Hänen tutkimuksessaan parien avunhakemisen syinä olivat halu hoitaa parisuhdetta sekä kriisit, tyytymättömyys puolison puhumattomuuteen ja kykyyn hoitaa parisuhdetta.

Parisuhteen palikat -materiaalilla järjestettävät parisuhdeillat, kurssit sekä parisuhdekeskustelut ammattilaisten kanssa vastaavat Huovisen (2004) tutkimuksessa esiin tuotuihin vanhempien tarpeisiin. Palikoita voidaan käyttää myös erilaisissa vertaistukiryhmissä keskustelun tueksi. Huovisen tutkimuksessa vastaajat näkivät vaikeutena avun hakemiseen palvelujen hankalan löydettävyyden ja maksullisuuden. Positiivinen haaste seurakuntien parisuhde- ja perhetyölle on tiedottaminen maksuttomista palveluista niin, että se tavoittaa mahdollisimman hyvin. Tutkimukseni haastateltavat kertoivat, että parit olivat ilmaisseet tietämättömyytensä perheasianneuvottelukeskuksesta ja seurakunnan parisuhdetyöstä. Asiakkaat olivat kuulleet palveluista usein tuttaviltaan tai lukeneet netistä.

Yhteiskunnalliset muutokset näkyvät tutkimukseni vastauksissa epäsuorasti. Keskusteluavun hakeminen parisuhteeseen on lisääntynyt sekä perheasianneuvottelukeskusten tilastojen mukaan että 1940-lukuun verrattuna. Parisuhteen hoitaminen on tänä päivänä yleisempää ja hyväksyttävämpää, mutta keinoja ei välttämättä tiedetä. Mallit ristiriitojen ratkaisemisesta tai avoimista hellyydenosoituksista perhepiirissä eivät ole vielä kovin yleisiä. Suurten ikäluokkien lasten tultua parisuhdeikään ja perheellistyttyä siirtävät he osan omaa malliaan eteenpäin. Nykyajan parit kuitenkin tiedostavat, että elinikäinen parisuhde ei ole itsestäänselvyys. Tämän ajan riskitekijöitä parisuhteen kestokyvyille ovat muun muassa sitoutumisen ja yksilökeskeisyyden ristiriita, seksuaalisuuden näkyminen sosiaalisessa mediassa, paineet kelpaamisesta työssä ja parisuhteessa. Lankisen (2007) parisuhteen tutkimuotojen käsittely osoitti, että vertaistuen avulla parien on mahdollista sopeutua yhteiskunnallisten muutosten aiheuttamiin epävarmuuksiin. Parisuhteen palikat -materiaali on hyvä apuväline jo olemassa oleviin parisuhdetyön muotoihin ja menetelmiin eri

toimijoille parisuhteiden tukemiseksi. Parisuhteen palikkataloon voi ottaa näkökulmaksi myös yhteiskunnallisten muutosten merkityksen parisuhteelle tai omien vanhempien antaman parisuhteen mallin. Tällä tavoin voi auttaa pareja ymmärtämään itseään ja toisiaan, vanhempiensa mallia ja vanhempien odotuksia.

Koulutus sekä käytännön harjoitukset Parisuhteen palikoiden käyttämisestä koettiin työntekijöiden mukaan tarpeelliseksi. Tutkimukseni mukaan Parisuhteen palikoiden käyttäjän tulee tuntea ensin niiden sisällöt ja miten työskennellä palikoiden kanssa, jotta hän uskalltaa esitellä niitä muille. Mitä enemmän työntekijöillä oli kokemusta palikoiden käyttämisestä sitä luontevammaksi ja innostavammaksi niiden käyttäminen koettiin.

Jäin pohtimaan koulutusta, että onko Parisuhteen palikoista järjestettävä koulutus käyttäjille epäselvä viesti. Toisaalta palikoiden käyttämisestä tarjotaan koulutusta ja toisaalta materiaalissa annetaan ymmärtää, että ne on tarkoitettu ”jokamiehen malliksi”, joita voi käyttää missä tahansa viitekehyksessä ilman ammatillista koulutustakin. Kokemukseni mukaan seurakunnan työntekijät ovat koulutus- ja työalakeskeisiä, mikä näkyy siinä, että ilman koulutusta ei oteta helposti uusia työvälineitä käyttöön.

Kaikki haastateltavani olivat erittäin innostuneita ja suhtautuivat positiivisesti Parisuhteen palikat -materiaaliin. Pohdin, että voisiko tämä johtua siitä, että he olivat käyttäneet materiaalia monipuolisesti ja saaneet kokemusten kautta positiivista palautetta sen toimivuudesta. Jos haastateltavana olisi ollut työntekijöitä, jotka olisivat käyttäneet palikoita vain joitakin kertoja, olisi heidän palautteensa voinut olla varautuneempaa. Toisaalta, jos työntekijä olisi kokenut Parisuhteen palikat -materiaalin toimimattomaksi jo alussa, hän ei olisi todennäköisesti jatkanut niiden käyttöä.

Jatkotutkimusaiheina esitän sen kartoittamista kuinka monessa seurakunnassa Parisuhteen palikoita käytetään ja mitkä ammattiryhmät niitä käyttävät. Mielenkiintoista olisi myös tutkia onko yhteistyöverkkojen kanssa tehtävä työ lisääntynyt Parisuhteen palikoiden kautta esimerkiksi uusia ryhmiä perustamalla. Tulevaisuudessa opiskelijoiden kehittämishankkeena voisi olla verkkojulkaisu Parisuhteen palikoista, johon olisi koottuna tietoa hankkeen tavoitteista ja toteutuksesta sekä teorian tietoa ja käyttöideoita. Tämä voisi olla esimerkiksi opiskelijoiden toteuttama kehittämishanke. Mielenkiintoista olisi myös

tutkia asiakkaiden näkökulmaa; miten Parisuhteen palikat luennoilla, ryhmissä ja keskusteluasiakkaina olleet ihmiset ovat kokeneet materiaalin käsittelyn.

Tutkimus on rohkaissut minua käyttämään Parisuhteen palikoita asiakastyössä. Olen vahvistunut siinä ymmärryksessä, että ne ovat hyödyllisiä itselleni työntekijänä sekä asiakkaille, joiden voi olla mahdollisesti vaikeakin ymmärtää mistä parisuhde niin sanotusti koostuu. Erityisesti minua kiinnostaa tukea parisuhteen palikoiden avulla ihmisiä, joiden on vaikea löytää ajatuksiaan ja tunteitaan vastaavia sanoja sekä hahmottaa asioita pelkätään keskustelemalla.

Tutkimuksella saatiin tutkimustehtävään vastaus. Työntekijät ovat kokeneet Parisuhteen palikat toimiviksi ja monipuolisesti sovellettavaksi välineeksi. Työntekijät ovat käyttäneet Parisuhteen palikoita monissa erilaisissa tilanteissa kuten keskusteluissa yksittäisten asiakkaiden, parien ja ryhmien kanssa sekä hartauksien aiheena. Materiaali on sopinut myös eri viitekehyksiin kuten seurakuntaan, järjestötyöhön ja perhevalmennuksiin. Työryhmä on onnistunut erinomaisesti suunnittelemaan ja kehittämään välineen parisuhteen kysymysten käsittelemiseksi, koska tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia.

8 LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti 1995. Researching culture. Qualitative Method and Cultural Studies. Broughton Gifford: The Cromwell Press Ltd.
- Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Aroheikki, Sari 2013. Parisuhteen palikat sielunhoitosuhteen peilinä. Espoon hiippakunnan sielunhoitokoulutuksen lopputyö.
- Erkkilä, Maria 2009. Perhe riskinä ja täyttymyksenä – parisuhde, lapset ja uskonnollisuus. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Esko, Martti 1997. Perheen vaikeudet. Teoksessa Kirsti Aalto & Martti Esko & Matti-Pekka Virtaniemi (toim.) Sielunhoidon käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Eskola, Jari; Suoranta, Juha 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko; Sajavaara, Paula 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Holländer, Ann-Mari; Lindfors, Helena; Metsätähti, Sinikka; Nummela, Irene; Ojell, Raija; Seppänen, Arja 2009. Minäkö perhetyön tekijä? Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2009:10. Helsinki: Yliopistopaino.
- Huovinen, Tiina 2004. Parisuhdeongelmat lapsiperheessä - tiedon- ja avunsaannin haasteet ja mahdollisuudet pienten lasten vanhempien parisuhteita kuormittavia tekijöitä ja heidän tietämystään parisuhdepalveluista. Sosiaalityön pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Jallinoja, Riitta 2000. Perheen aika. Helsinki: Otava.
- Jattu, Sanna 2005. Vapaaehtoisena kirkon parisuhdetoiminnassa. Virtaa välillämme - suhdekurssien isäntäparien vapaaehtoisuus ja näkemykset uskonnollisuuden yhteydestä parisuhteeseen. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. HYTTK.

- Joensuu, Matti 2004. Perheneuvonta, tavoitteet ja arvot. Teoksessa Esko, Martti; Arvo, Harry; Kaikkonen, Annikki; Kähkönen, Päivi & Kolehmainen Riitta(toim.) Kirkon perheneuvonta 60 vuotta. Sielunhoidon aikakauskirja nro 16. Helsinki: Kirkon koulutuskeskus..
- Junkkari, Kaija Maria; Junkkari, Lari 2006. Läsä ja lähellä. Seksuaalinen viisaus parisuhteessa. Helsinki: Otava.
- Kinnula, Arja & Lankinen, Kari 2006. Virtaa Välillämme työkirja. Kirkkohallituksen erillisjulkaisuja. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kivekäs, Jaana 2003. Suhdetaitoja elämäkumppaneille. Tutkimus pariviestinnän kursseille osallistuneista aviopareista. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. HYTTK.
- Kontula, Osmo 2008. Halu ja intohimo. Tietoa suomalaisesta seksistä. Helsinki: Otava.
- Kontula, Osmo 2009. Parisuhdeonnan avaimet ja esteet. Perhebarometri 2009. Väestöntutkimuslaitos – katsauksia E 38/2009. Helsinki: Väestöliitto.
- Kulhia, Ali 2014, Uutta, vanhaa ja lainattua: Tampereen kaupunkilähettyksen kristillissosiaalisen työn asemoituminen hyvinvointivaltion rakentumisessa vuosina 1939 – 1973. Helsingin yliopisto. Teologinen tiedekunta kirkkohistoria. Väitöskirjatutkimus.
- Lankinen, Kari 2007. Et ole naimisissa väärän ihmisen kanssa -Parisuhteen muutos ja refleksiivisen modernisaation piirteet Matka jatkuu -projektissa. Kirkkososiologian pro gradu HYTTDK.
- Litmala, Marjukka 2003. Perheet, parisuhteet, lapset - kehityssuuntia ja käsityksiä perhe-elämän oikeussosiologiasta. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Määttä, Kaarina 2002. Avioeron tuska ja helpotus. Helsinki: Tammi.
- Määttä, Kaarina; Uusiautti, Satu 2014. Rakkaus. Tunteita, taitoja, tekoja. Helsinki: Kirjapaja.
- Markman, Howard; Stanley, Scott; Blumberg, Susan L. 1997. Riitele rakentavasti, parisuhde paremmaksi. Suomentanut Hilka Pekkanen. Helsinki: WSOY

- Paajanen, Pirjo 2003. Parisuhde koetuksella: käsityksiä parisuhteesta ja sen purkautumisesta. Perhebarometri 2003. Väestöntutkimuslaitos – katsauksia E17/2003. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos.
- Piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta 2008. Rakkauden lahja. Helsinki: Kirjapaja.
- Ranssi-Matikainen, Hanna 2012. Yhdessä sittenkin. Kokemukset erokriisistä, vertaistuesta ja muutoksesta parisuhteessa. Väitöskirjatutkimus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 116. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Ranta, Riina 2003. Puhumalla parempi parisuhde. Kyselytutkimus Vantaan perheasian neuvottelukeskuksen asiakkaista sekä heidän asiakassuhteestaan ja hakeutumiseen johtaneista ongelmista. Yleisen käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. HYTTDK.
- Ruotsalainen, Kari 2002, Auttajana kirkon ja yhteiskunnan leikkauspisteessä. Kirkon perheneuvojen käsitys työstään. Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 230. Helsinki: Suomalainen teologinen kirjallisuusseura.
- Tuomi Jouni & Sarajärvi Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuominen, Minna 2012. Kahdeksan naisen kertomus lapsettomuuden vaikutuksesta parisuhteissaan. Erityistason paripsykoterapiakoulutus. Opinnäytetyö. Väestöliitto.
- Viika, Kaarle 2004. Miehen kriisi, sen vaikutus avioliittoon ja perheeseen. Teoksessa Esko, Martti; Arvo, Harry; Kaikkonen, Annikki; Kähkönen, Päivi & Ko- lehmainen, Riitta (toim.) – Kirkon perheneuvonta 60 vuotta. Sielunhoidon aikakausikirja nro 16. Helsinki: Kirkon koulutuskeskus.
- Viitanen, Matti 1998. Marriage Encounter- ME-Mennään Eteenpäin parisuhdeviikonlo- pun viestintäteoreettinen tutkimus. Käytännöllisen teologian pro gradu - tutkielma. HYTTK.
- Parisuhteen Palikat 2008. Kouluttajan materiaali. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kansan Raamattuseura i.a., Samassa Veneessä - avioparityö. Viitattu:21.2.2016. <http://www.kansanraamattuseura.fi>

Mennään Eteenpäin i.a. Mennään Eteenpäin ry. Viitattu: 21.2.2016. <http://www.mennaaneteenpain.fi>

Parempi avioliitto i.a. Parempi avioliitto ry. Viitattu: 21.2.2016. <http://www.parempiavioliitto.fi>

Parisuhdekeskus i.a. Kataja Parisuhdekeskus ry. Viitattu: 21.2.2016 <http://www.parisuhdekeskus.fi>

Suomen evangelisluterilainen kirkko i.a. a. Kirkon kasvatus ja perheasiat tehtävä. Viitattu: 21.2.2016. <http://sakasti.evl.fi/perhe>

Suomen evangelisluterilainen kirkko i.a. b. Kirkon perheneuvonta. Viitattu: 21.2.2016. <http://sakasti.evl.fi/perheneuvonta>

Arja Seppänen henkilökohtainen tiedonanto 16.8.2013

LIITE 1: HAASTATTELURUNKO

Tutkimuskysymykseksi muodostui: Mitä kokemuksia työntekijöillä on Parisuhteen palikoista työvälineenä parisuhteen kysymysten käsittelyssä?

Tarkennetut tutkimuskysymykset:

- Millä kaikilla tavoilla parisuhteen palikoita on käytetty?
- Miten ne ovat auttaneet parisuhteen kysymysten käsittelyssä?
- Miten parisuhteen palikat materiaalia voisi edelleen kehittää?

HAASTATTELUKYSYMYKSET:

- Mikä mahdollisesti nostaa kynnystä käyttää parisuhteen palikoita?
- Miten olet käyttänyt parisuhteen palikoita?
- Mihin tilanteeseen et ottaisi palikoita mukaan?
- Miten parisuhteen palikat sopivat parisuhteen vaikeiden kysymysten käsittelyyn?
- Mitä palikat ovat tuoneet sinulle lisää, mitä ei ollut ennen?
- Nouseeko hengelliset kysymykset esiin parisuhteen palikoiden kautta parisuhteen kysymyksiä käsiteltäessä?
- Miten parisuhteen palikat ovat auttaneet keskustelemaan sitoutumisesta, tunteista, seksuaalisuudesta, riidoista, teoista, sanoista, ”vapaasti valittavasta” valkoisesta palikasta, luottamuksesta, anteeksiannosta ja rakkaudesta?

LIITE 2: AINEISTON ANALYYSIN HAVAINTO KAAVIO

Esimerkki analyysin vaiheesta, jossa sitaatteja ryhmitellään sen mukaan miten palikat ovat auttaneet käsittelemään parisuhteen kysymyksiä. Näistä ryhmittelin ala- ja yläkäsitteitä, mallina esimerkkitapahtuma numero 8.

esimerkki nro	suora haastattelusitaatti	pelkistetty ilmaisu
1	Riidat palikka, että se on siinä, parisuhteessa ollaan asioista eri mieltä, se on luonnollista H3	rohkaisee puheeksi ottamiseen, antaa luvan, nostaa esiin kysymyksiä
2	kumpikin saattaa nimen omaan tai voi se olla jokaisella palikalla on oma tärkeä tehtävä ja ne tajuaa että näin moni asia vaikuttaa parisuhteeseen H3	auttaa nimeämään
3	talossa konkreettisesti annettu oma palikka ja siitä puhutaan se jo auttaa ymmärtämään H1	oikeuttaa, auttaa keskustelemaan, ymmärtämään
5	yhteinenkin asia joka vaikuttaa vahvasti. H2	auttaa havainnoimaan kokonaisvaltaisuutta, syventää keskustelua, konkretisoi
6	Luottamus ja Anteeksianto palikka on tärkeä, talon kurkkihirsit, jos luottamus alkaa rakoilemaan niin kyllä koko talo alkaa horjumaan perustuksia myöten. Anteeksianto herättää paljon kysymyksiä H6	konkretisoi, herättää pohtimaan, auttaa ymmärtämään syitä ja seurauksia
7	Rakkaus sitoo kaikki palikat sinne alleen ja suojaan. H1	symboloi, herättää keskustelemaan rakkaudesta ja sen sisällöistä
8	Sun ei tarvii puhua suoraan niille ihmisille, eikä sen asiakkaan tarvii puhua suoraan työntekijälle vaan sä voit puhua sen palikan kautta. Se on semmonen siirtymä, se on niin kuin objekti siinä ja sen välityksellä puhut sitä kipeätä asiaa siinä, mikä voi tuntua sinusta nololta tai niin vaikeeltakin. H4	palikan kautta puhuminen helpompaa, toimii vaikean asian ulkoistajana, toimii välittäjänä →palikan avulla puhuminen auttaa vaikeasta asiasta puhumisessa = yläkäsite